Poštnina plačana v gotovini. Maribor, sobota 2. julija 1938 Štev. 21. Leto I.

Cena 1'50 din

Edinost

Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ul. 6 - Tel. 25-67 - Izhaja vsako soboto
Velja letno 36 din, polletno 18 din, četrtletno 9 din, za inozemstvo letno 50 din
Rokopisi se ne vračajo - Pošt. ček. rač. 11.787 Mariborske tiskarne d. d. Maribor
Oglasi po ceniku

Vreme od sobote do sobote

(Napoved od 2. do 9. julija)

Za tekoči teden se v severnih in južnih predelih Slovenije obeta še naprej dokaj stalno poletno vreme. Temperatura se bo še povečala, vladala bo precejšnja soparica. V posameznih krajih je pričakovati poplačitve z nalivi in nevihtami.

„Vsi za enega, eden za vse!"

V slogi je moč!

Jutrišnja nedelja je posvečena zadružni misli, mednarodnemu zadružnemu dnevu. Praznik milijonov in milijonov ljudi širom vsega sveta. Praznik malih, drobnih socialnih in gospodarsko šibkih ljudi, ki se niso zaleteli po pomoč v veliko revolucijo, nego si potom samopomoči, v slogi in skupnosti iščejo svoje vzore in si lajšajo težke dni in socialno gorje. Mali so bili, šibki in neznatni, kot poedinci gospodarsko nepomembni, tako da so bili nujno žrtve »velikih«. Pa jih je združila misel sloge, skupnosti, edinosti in postali so veliki in močni, krepki in odporni. Kdor pa je složen in močan, ta lahko bije bitko za pravičen socialni red, za resnično gospodarsko demokracijo.

Praznik zadružne misli pa je še posebno važen za nas Slovence. Nam zadružništvo svojčas ni pomenilo samo združevanja malih in slabotnih v svrho gospodarske okrepitve, nego je bilo, bodisi v tem ali drugem taboru, orožje, s katerim smo se uspešno zoperstavljali navalu tujega pohlepa, ki je hotel čedalje bolj krčiti našo slovensko zemljo in napraviti Slovenca in Slovenko na slovenski zemlji za svojega hlapca in deklo. V tistih kritičnih desetletjih, ko je bil pritisk naravnost nevzdržen, je našel naš slovenski kmet, naš obrtnik, naš delavec, naš nameščenec v zadružništvu učinkovito obrambo, ki ji gre velika zasluga, da smo prišli v našo narodno državo vsaj taki in tako gospodarsko samostojni kot smo. Danes je zadružništvo v tem smislu že morda nekoliko obledelo ter mu je na praporu najvidnejše geslo: za gospodarsko in socialno pravičnost. Pa bi bilo prav in potrebno zlasti za severne predele, ob meji in povsod tam, kjer se je vgnezdil tuji kapital, da bi dobilo to naše zadružništvo nanovo tudi svoj vidni zunanji narodni zvok. Zakaj, kolikor je res, da je neodvisnost in samobitnost naroda izražena v njegovi samozavesti in duhovnih vrednotah, toliko je tudi res, da brez gospodarske neodvisnosti ni ne politične in ne kulturne svobode. Ta je temelj, na katerem počiva vse. In čeprav smo Slovenci v naši državi »največji zadružniki« in imamo največ zadrug, ne bi bilo nič napak, če bi nas znova zajel val navdušenja in prepričanja o narodnostni, gospodarski in socialni potrebnosti zadružništva. Pravega, plemenitega, ki ne razdvaja, nego druži in nas napravlja močne ter na vse strani odporne.

V tem smislu bi moral biti vsak Slovenec zadrugar. Zakaj, kot je bilo nekoč zadružništvo najučinkovitejše sredstvo in orožje, tako je in naj bi bilo tudi še danes, ko morda lakomnost in želja, da bi bili mi Slovenci »podlaga tujčevi peti« z isto silo pritiska ob naš bok. Biti zadrugar se pravi, stati neomajno na straži za narodostno, gospodarsko in socialno neodvisnost in pravičnost!

—ž—

Prošnja uprave

NA OGLED
pošiljamo občasno nekoliko zaporednih številk s poštno položnico (čekom), ki jih ni treba vračati.

KDOR ŽELI NAROČITI »EDINOST«, KI JO JE DOBIL NA OGLED,
naj izvoli nakazati naročnino takoj, da prispe sporočilo o nakazilu semkaj najkasneje 5 dni po prejemu prvih številk na ogled, in sicer vselej po možnosti obenem vsaj za 6 mesecev (18 dinarjev) ali najmanj za 3 mesece (9 dinarjev), pozneje pa redno po mogočnosti vnaprej. Za tekoče 1. leto — 11 mesecev, februar — december 1938 — znaša naročnina samo 33 din.

DOSEDANJE PREJEMNIKE LISTA,
ki ne bodo poravnali naročnine pravočasno, bomo morali črtati. Naročniki iz mariborskega poštnega okolja lahko plačujejo naročnino osebno upravi.

KDOR LIST VRNE,
ker ga ne more ali noče naročiti, naj se pri besedah »Ne sprejmem, nazaj!« svojeročno podpiše, ker so nam doslej vračali neke izvode tudi brez vednosti naslovnika.
Napačno je mnenje, da je naš tednik nekakšen naslednik bivšega tednika »Neodvisnost«:

»EDINOST« JE NOV IN SAMOSTALEN TEDNIK.
Razpošiljamo položnice poštnega čekovnega računa št. 11.787 »Mariborske tiskarne d. d. Maribor« s pripisom na srednjem delu (sporočilu) zgoraj: »Edinost«. Kdor položnico izgubi, lahko dobi pri vsaki pošti golico (blanket) položnice za 25 par, ki jo je treba samo ustrezno izpolniti. Ena položnica lahko služi obenem za več naročnikov, kolikor jih pač lahko pripišemo na srednjem delu položnice zadi zaradi izvidnosti.

VAŽNO JE:
lahko čitljivo ime in popoln naslov z navedbo pošte naročnika; potem pa: vsako spremembo naslova je treba takoj javiti z navedbo morebitne nove in prejšnje pošte.

PRIDOBIVAJTE NOVE NAROČNIKE! NE ZAVRZITE NOBENE POLOŽNICE! TO JE NAŠA PROŠNJA,
ki jo blagovolite upoštevati!

UPRAVA »EDINOSTI«,
Maribor, Kopališka ulica 6.

Tiha borba med Anglijo in Nemčijo

Kdo bo gospodar južno-vzhodne Evrope?

Za vsako politiko, za vsako diplomacijo so v ozadju, za zavesami ali kulisami kot se pravi, skriti gospodarski in finančni interesi. Kdor pazljivo zasleduje »pogajanja« in razne diplomatske nastope med Anglijo in Nemčijo, ta vidi, kako se ti dve velesili na vse kriplje trudita, katera med njima bo imela večji vpliv na raznih koncih Evrope. Anglija ne brani zaman in izraža simpatije za Češkoslovaško, ona zastonj ne kupuje v Romuniji petroleja in žita, ona zastonj ne posoja denarja Turčiji, Bolgarski itd. Vse to njeno početje ima svoj pomen in namen. Pa tudi Nemčija zastonj ne dela podobno, morda le s to razliko, da Nemčijo javno nekoliko preveč govori in izvaja tudi politično propagando. Iz vsega njunega početja se pod drobnogledom naposled le izcimi dejstvo, da se ti dve velesili bijeta na Balkanu in pa v vsej jugovzhodni Evropi za nadvlado. Anglija bi si tu zgradila rada svoje veliko industrijsko tržišče in teritorij, kjer bi uspešno investirala svoje finančne kapitale, Nemčija pa bi si rada osvojila ta del Evrope, da bi ji služil za nekako zaledje za surovine, ki ji manjkajo in pa deloma tudi za svoje tržišče.

Ta tiha borba med obema je zelo zanimiva in se bije za zavesami in v rokavicah. Katera si bo priborila zmago, je težko reči, zakaj v to tiho bitko, kjer ne pokajo puške, ne regljajo strojnice in ne grme kanoni, posega z druge strani tudi Italija, povsem iz ozadja pa še Francija. Trenutno je Anglija pri tem svojem poslu deležna »podpore« in simpatij zlasti iz demokratičnih držav, deloma pa tudi onih, ki so v velikih stiskah za finančne podpore. Verjetno pa je, da se bo Angliji prej posrečilo odločiti v svojo korist to tiho bitko kot pa Nemčiji, kajti Anglija ima denar, ima sredstva, ima takozvano »gospodarsko« kri, medtem ko se Nemčija ponuja bolj s propagando in gesli. In kako pade odločitev, kadar nekdo rabi sredstva, ni težko uganiti. — [illegible]

Podtalna borba za petrolej

Kdo bo kupoval mehiški petrolej?

O svoječasnem petrolejskem sporu v Mehiki smo v »Edinosti« že poročali, kako je mehiška vlada razlastila petrolejske vrelce, ki so bili vsi last večinoma ameriških in angleških finančnih magnatov in kapitalističnih družb. Mehika se je takrat odločno uprla izžemanju, ki so ga ti gospodje vprizarjali ter tako proglasila velikanske vrelce za »last vsega mehiškega ljudstva«. Po tej razlastitvi je nastalo med »višjimi krogi« veliko razburjenje ter je bilo pričakovati resnejših nastopov s strani Anglije in Amerike (USA). Pa se ni nič zgodilo. Borba je zašla na podtalna tla, v borbo med posameznimi kapitalističnimi skupinami, ki se med seboj grizejo za nadvlado.

Te dni pa spet čitamo o tem mehiškem petroleju. In te vesti so dokaz o silni podtalni borbi za mehiški petrolej. Vesti namreč pravijo, da bo odslej največji odjemalec mehiškega petroleja oziroma nafte Nemčija. Vsak ve, kolike važnosti so pogonska sredstva kot je n. pr. nafta v vojni in sploh v gospodarstvu ter zlasti industriji. Zato popolnoma razumemo, če Nemčije ni nič sram kupovati v Mehiki, ki je vendar po nemškem prepričanju boljševiška država, petrolej in nafto. Saj je že tako: petrolej je eno, trdno in »večno« prepričanje pa drugo! Nemce menda ne bo nič motilo, ko se bodo udobno vozili v svojih avtomobilih ali pa tankih z boljševiškim mehiškim bencinom ter obenem na vsa usta grmeli proti boljševizmu.

— —

Zakon o telovadnih društvih

V zvezi s številnimi letošnjimi telovadnimi nastopi raznih organizacij je slišati vesti, da bo izšel nov zakon o telovadnih društvih ter bodo na ta način različna društva, ki so kdaj že obstojala in živijo sedaj navidezno življenje v upanju, prišla do svojih »demokratičnih« pravic. Bomo videli, kaj nam bo prinesla bodočnost. Eni trdijo, da gremo nasproti vzornim demokratičnim časom in razmeram. Saj se vendar na vseh taborih in kongresih toliko govori o demokraciji.

Slovanske sokolske svečanosti v Pragi

V zlati Pragi je zbranih na stotisoče slovanskih Sokolov, ki so prihiteli na 10. vsesokolski zlet. Uvodni dnevi v to veliko slovansko bratsko manifestacijo so potekli v znamenju mladine. Praga je bila tesno natrpana slovanske mladine, ki je ob tej priliki na izredno viden in tudi slišen način potrdila, da bije v prsih slovanske mladine bratstvo in zvestoba. Velik mladinski sokolski nastop z udeležbo 180.000 ljudi je tudi preko severne češkoslovaške meje dovolj glasno povedal, da Slovani niso samo »kulturni gnoj« za druge takozvane »izvoljene« narode. Na tem zletu sodeluje tudi izredno veliko število jugoslovanskega Sokolstva, ki je s strani češkoslovaške javnosti deležno največje ljubezni in bratstva. Treba je reči, da je sedanji slovanski sokolski tabor v Pragi temeljit odgovor na svoječasno rožljanje z meči ob češkoslovaški meji; Bog daj, da bi pa tudi bil potrebna vzpodbuda vsem omahljivcem in mlačnežem v naši domovini, pa ne samo tem, nego tudi vsem zanešenjakom in zaslepljencem!!

— —

Mednarodni katoliški mladinski tabor v Ljubljani

V dneh od 26. do 29. junija je bi v Ljubljani mednarodni mladinski katoliški tabor, ki so se ga poleg slovenske katoliške mladine udeležili tudi zastopniki in članstvo sličnih organizacij iz Češkoslovaške, Francije in Poljske. Tabor, ki je privabil veliko število ljudi, je dosegel svoj višek v sredo, na praznik sv. Petra in Pavla, ko je bila po mestu povorka, nato pa na Stadionu tabor s popoldanskim telovadnim nastopom. Tabora so se udeležili tudi vsi vidnejši predstavniki naših oblasti, kar poročamo na drugem mestu. Po poročilih je bil tabor velika manifestacija katoliške mladinske skupnosti, ki jo v Slovenji predstavlja Zveza fantovskih odsekov in pa dekliški krožki. Poleg povdarka katoličtva je tabor zlasti izzvenel v manifestacijo za našega Kralja, za državo in za narod.

*

Zanimivo pa je bilo brati v teh »taborniih« dneh oba slovenska dnevnika. V Pragi se namreč istočasno vršijo slovanske sokolske manifestacije v okviru Vsesokolskega zleta. Človek dobi ob tem branju vtis nenavadne slovenske »sloge« in »skupnosti«. Vse po starem, gospodje. Narod pa tega ne mara več. Dva tabora, ki se medseboj niti poznati nočeta več. In vendar smo vsi najprej Slovenci in Jugoslovani! Tako bi vsaj moralo biti! Pa tega ni tu opaziti, pač pa globok prepad, ki ni v korist ne narodu, ne državi in ne Kralju. Taka zagrizenost presega vse meje.

— —

Mali narodi se združujejo

V obrambi pred velikimi

V mednarodnem političnem življenju se že delj časa opaža gibanje malih narodov in držav, ki iz razumljivih razlogov s skrbjo gledajo v bodočnost. Ves svet je nekako objela želja in zahteva: braniti se ter čuvati svojo neodvisnost. V Evropi se je sedaj pojavilo kar naenkrat več držav in državic, ki bi bile vse po vzorcu Švice nevtralne za slučaj vojne in krvavega klanja. Tako se za ta mesec pripravlja v Kodanju mednarodna konferenca držav Švedske, Norveške, Danske, Finske, Nizozemske, Belgije in Luksemburške. Tu bodo zastopniki teh držav sklepali o skupni nevtralni politiki vseh omenjenih držav, seveda v okviru ženevskega Društva Narodov. Mali narodi in države instinktivno čutijo nevarnost in upoštevaje najrazličnejše možnosti, iščejo primerne rešitve pred najhujšim. To pa menijo najti v takozvani nevtralnosti. Za pomiritev Evrope je to vsekakor upoštevanja vreden nastop, vendar pa je dvomiti, ali je to pravilna pot, da se za dolgo dobo uredijo evropska vprašanja in zagotovi mirno in človeka vredno življenje milijonom in milijonom evropskega ljudstva.

— —

* **Naša trgovinska bilanca** za mesec maj zaznamuje pasivo v znesku 44 milijonov dinarjev, nasproti aktivi 82 milijonov leta 1937. V prvih petih mesecih letošnjega leta pa znaša celokupna pasiva 218 milijonov dinarjev, medtem ko je bilo lani 417 milijonov aktive. Za to nazadovanje je več razlogov, h katerim se bomo ob priliki povrnili.

Prejemniki dolžniki „Edinosti" morajo naročnino takoj nakazati, ali pa današnjo številko vrniti, da jih črtamo! Čitaj prošnjo uprave!

7 dni

domačih vesti

✱ **Nj. Vel. kralj Peter II.** je z odliko dovršil šesti razred realne gimnazije. Ob tej priliki je bila na Dedinju lepa svečanost ter so navzoči gostje čestitali mlademu kralju k tako lepemu uspehu.

✱ **Vidovdan** je bil po vsej državi izredno slovesno proslavljen. Vsepovsod so bile prirejene spominske svečanosti, ki se jih je poleg raznih zastopnikov oblasti in organizacij udeležilo mnogo ljudstva.

✱ **V Splitu** je bil na Vidovdan splovljen v morje nov rušilec, ki je ob krstu dobil ime »Ljubljana«. Novi naši ponosni ladji sta kumovala gospa Nedićeva in pa ljubljanski župan dr. Adlešič. Tako sedaj plove v jadranskih vodah ponosni rušilec »Ljubljana«...

✱ **Nj. Vis. knez Pavle** in soproga Nj. Vis. kneginja Olga sta ob priliki mednarodnega mladinskega tabora obiskala Ljubljano, kjer sta prisostvovala impozantni povorki katoliške mladine. To prireditev je obiskalo še mnogo drugih odličnikov, med njimi predsednik vlade dr. Stojadinović, minister dr. Korošec, dr. Krek, minister dr. Miletić, dr. Šramek kot zastopnik češkoslovaške vlade in drugi.

✱ **Med Jugoslavijo in Švico** je bila podpisana nova trgovinska pogodba glede blagovnega in plačilnega prometa. S to pogodbo so naši državi zajamčeni posebni kontingenti za govejo živino, konje, les, perutnino itd. Ta pogodba bo verjetno v znatni meri pripomogla k živahnejšemu izvozu v Švico.

✱ **Celjski mestni svet** je pretekli teden na svečan način imenoval ministra dr. Korošca za častnega člana mesta Celja.

✱ **Prometni minister** je izdal poseben pravilnik, ki ureja delovne razmere na jugoslovanskih trgovskih ladjah, uvaja osemurni delavnik in odreja nagrade za nočno delo in dopust.

✱ **V Zagrebu** je bila v nedeljo slovesno otvorjena velika Jadranska razstava, ki prikazuje naše pomorstvo in njega gospodarski in obrambni pomen za našo državo.

✱ **Med Trboveljsko premogokopno družbo** in Kranjskimi deželnimi elektrarnami je bil sklenjen dogovor, po katerem bo TPD dovajala KDE 10 let električno strujo po 30 para za kilovatno uro. Upati je, da bo ta izredno nizka cena kaj vplivala na pocenitev električnega toka.

✱ **Zvezam agrarnih zadrug** v Novem Sadu, Osjeku, Zagrebu in Skoplju je vlada odobrila jamstvo za 50 milijonsko posojilo, ki ga bodo razdelile med svoje agrarne interesente.

✱ **Na Vidovdan** so bila zaključena šolska leta na posameznih šolah. Letošnji uspeh mladine je v Sloveniji dokaj dober. Mladina bo šla sedaj na počitnice. Naj jih pametno in prevdarno izkoristi, bodisi v zdravstvene svrhe, bodisi, da v tem prostem času na primeren način dela za nacionalni napredek naše skupnosti.

✱ **V mesecu maju** je bilo iz naše države izvoženega lesa 84.000 ton v vrednosti okoli 75 milijonov dinarjev. Nasproti aprilu je izvoz porastel za približno 10 odstotkov. Vendar pa je to le kaplja v morje, kajti naša lesna trgovina je še vedno v znatnem zastoju. Preko zime nakopičene zaloge pa se le polagoma krčijo.

✱ **Občni zbor** zadruge »Slovenski tisk« bo v nedeljo, 3. t. m. ob 9. uri dopoldne pri »Novem svetu« (Povodnik), Jurčičeva ulica v Mariboru.

✱ **Položaj v hmeljskih nasadih.** Po raznih poročilih je letošnje stanje v hmeljskih nasadih sicer še zadovoljivo, vendar pa nikakor ne kaže tako lepo kot druga leta. Zaradi hladnega vremena, ki je vladalo v prejšnjih mesecih po vsej Srednji Evropi, je rastlina v rasti zastala in ni tako lepo razvila svojih kobulj. Tak je položaj na Češkoslovaškem, v Nemčiji, na Poljskem, v Belgiji in tudi v naši državi. — Iz Savinjske doline pa tudi pišejo, da tam rastlina letos ne bo tako lepo »obrodila«. Kljub lepemu vremenu v zadnjih tednih si še ni mogla docela pomoči od posledica mraza in raznih vremenskih nevšečnosti.

✱ **Letošnji izgledi žetve** v naši državi so prav zadovoljivi. Tako kaže lepo pšenica kot tudi koruza, pa tudi razne okopanine so dobre rasti in obetajo bogat sad. Tako pravijo statistike in poročila. Vendar pa ta poročila veljajo v prvi vrsti za Vojvodinjo in nekatere pokrajine v naši državi, ki so izredno plodovite. Nikakor pa to ne velja za Slovenijo, ki je bila večkrat tekom letošnje pomladi in zgodnjega poletja prizadeta z ulmami in drugimi vremenskimi neprilikami, tako da imamo pokrajine v Sloveniji, kjer so vremenske nezgode popolnoma uničile ves sicer lepo obetajoči pridelek. Tem bo pač treba brezpogojno pomagati, na kar naj že sedaj mislijo odločujoči činitelji.

✱ **V Sevnici ob Savi** je bil preteklo nedeljo lepo uspel sokolski praznik, združen z razvitjem naraščajskega prapora. Praporu je po svojem zastopniku polkovniku Defarju kumoval Nj. Vel. kralj Peter II.

✱ **Slovenijo** je te dni obiskalo večje število bolgarskih rudarskih inžinerjev, ki so si ogledali naše rudniške naprave in se o njih zelo pohvalno izrazili.

✱ **Izvozniki blaga** v bivšo Avstrijo niso prejeli od 1. junija dalje nobenih plačil, ker naša Narodna banka ni prejela iz Nemčije nobenih plačilnih nakazil. Razumljivo se zato pojavlja v vrstah izvoznikov zaradi tega nejevolja, ker morajo toliko časa čakati na plačilo, ko vendar rabijo sredstva za nadaljnje posle. Tak zastoj je zlasti težak udarec za malega izvoznika, ki se sicer pošteno trudi, pa zaradi malenkostnega kapitala ne more čakati toliko časa na povračilo vloženega denarja. Prav bi bilo, če bi merodajni tudi v tem pogledu kaj ukrenili.

✱ **Letošnja sadna letina** bo povprečna. Ponekod zaradi pozebe in dežja v času, ko je bilo drevje v cvetju, ne bo sadja. So pa spet kraji, kjer bo sadje izredno dobro obrodilo in se zato le obeta nekaj kupčije. Naš pridni kmetovalec že težko čaka na denar, ki mu ga bo prineslo sadje. O sadni trgovini, pred katero stojimo, se bomo še povrnili. Sedaj pa že opozarjamo vse, ki imajo za to skrbeti, naj vložijo vse sile, da letos ne bo spet prišlo do špekulacij in mešetarjenja, ki tako prizadene našega vzornega sadjarja in kmeta. Postavijo naj se trdne nakupne cene, ki naj ne bodo več predmet špekulacije.

Klic iz Slovenskih goric:

Ali za siromake res nimate srca?

Sv. Ana v Slov. gor.

Ko se v kulturno visoko stoječih deželah govori o elektrifikaciji vasi, in pride tudi od besed do dejanj; ko se posveča veliko skrbi izboljšanju socialnih prilik malega človeka, da bi ne utonil v siromaščini in krivicah, ter bi se ne pohabil telesno in duševno in tako postal trhli kamen v državni zgradbi, smo pri nas ostali daleč za vsem molče, kakor bi ne bili vredni dobrin, s katerimi se okorišča ponekod človeštvo.

Slovenske gorice so naravnost odrezane od vsega dobrega, kar včasih kljub vsemu zleti čez ostali del naše dežele kot blisk naglo in trešči v en sam kraj, v eno samo bajto morda, do Slovenskih goric pa tudi taka, kot sončni žarek drobcena dobrina ne prodre. Kakor bi ne bili vredni ničesar razen nezabeljenega koruznega zdroba, ki je postal naša vsakdanja hrana, razen živinske soli, s katero si solimo hrano, razen šmarnice, ki je gospod Jezus nasiplje v gorice leto za letom obilo, da je je dovolj, in se je človek lahko mirno napije sleherni dan, da ne čuti gladu in ostalih bolečin, visečih nad njim. Kot bi bili obsojeni, da v gnevu in žalosti počasi hiramo na duši in telesu.

Obiskujejo nas naravne šibe božje, ne manjka pa še tudi onih umetnih, od ljudi vsiljenih. In več gorja nam napravijo slednje, zakaj proti njim ne zaleže niti molitev, in se jih tudi nihče ne poskuša odkrižati z molitvijo, kot bi bile nedostopne in neranljive kakor stari grški junaki.

Vrnili so se v naše kraje oni stari, davno davni časi, ko so si naši predniki svetili v hramih s skalami, ki so si jih napravili iz smolnatih borovcev, zakaj cene petroleja so tako visoke, da si ga človek na kmetih ne more več nabaviti. Liter bencina se prodaja za din 5, petrolej, ki ga potrebuje izključno siromašni sloj, pa za ceno din 7.50—8. Pri Sveti Ani so kmetje in trgovci pričeli skupno bojkotirati petrolej, da bi tako pokazali ljudem na odločujočih mestih krivice, ki kličejo po odpravi.

Ali res nimate srca? Ali nam hočete vzeti še možnost razsvetljevanja teh skromnih, v siromaščini trepetajočih hramov? — Ne prosimo usmiljenja, ker prošnje ničesar ne zaležejo. Zahtevamo, da nam omogočite cenejši nakup petroleja! Če se je lahko pocenil bencin, katerega rabijo izključno denarni ljudje, se bo lahko tudi petrolej.

I. Koprivec.

Gospodarski položaj Notranjske

Pred svetovno vojno je bil gospodarski položaj Notranjske mnogo ugodnejši kot je to danes. Prost dohod na morje je dal našim Notranjcem možnost, da so celoten pridelek tako rastlinski kot živinski izvažali na velik mednarodni trg v Trstu. Zato je razumljivo, da trpi cela Notranjska zaradi nesrečne razmejitve veliko gospodarsko škodo.

Zaradi nastalih neprilik se je morala Notranjska prilagoditi novim razmeram in gospodarstvo usmeriti v novi pravec.

Znano je, da je površina Notranjske v veliki izmeri pokrita s črnim gozdom, ki je vedno služil kot zlata rezerva našim posestnikom. Gospodarske prilike v zadnjih letih so močno vplivale na uničenje teh gozdov, ki so danes močno izsekani. Vsled stalne omejitve izseljevanja v tuje države, posebno v Ameriko, se je število slabo zaposlenih pomnožilo in le novim lesnim industrijam se imamo zahvaliti, da se ta višek prebivalstva vsaj za silo preživlja. Glavna panoga v gospodarstvu Notranjske je lesna industrija, ki zaposluje letno bodisi direktno ali indirektno ¾ celotnega prebivalstva. Poleg lesa je na Notranjskem tudi dobro razvita živinoreja, v Žireh čipkarstvo in čevljarstvo.

Denarno gospodarstvo je bilo pred krizo dobro razvito, kar so nam najboljši dokaz številne močne denarne zadruge, ki so pa danes, žal, omejene v svojem poslovanju. Mlekarski zadrugi v Logatcu in v Novi vasi na Blokah predelujeta kvalitativno zelo dobro mleko v prav dobre sire. Lesne, živinske prodajne zadruge niso imele posebne sreče in so morale likvidirati.

Elektrifikacija Notranjske je do ¾ že izvršena in le par občin pričakuje vključitev k banovinskim elektrarnam.

Cestno omrežje se izpolnjuje in bo v par letih, če se bodo izvršili vsi načrti, za promet dovoljno preskrbljeno. Le kakovost cest bi bilo potrebno izboljšati.

Če se bo gradila toliko zahtevana cesta Ljubljana—Sušak, bo Notranjska po dolgem času zopet dobila prosto pot na naš Jadran, saj se bo lahko naša cesta na Blokah in pri Prezidu priključila novi cesti.

Zadnji čas prav razveseljivo napreduje razvoj sadjarstva. Če se bo produkcija sadja tako množila naprej, bomo v stanu izvažati poleg sena, krompirja, tudi sadje, kar bo brez dvoma imelo na plačilne bilance Notranjske ugodne posledice.

Izčrpani gozdovi bodo silili Notranjce k novim virom narodnih dohodkov. Razvoja ostalih panog, industrije, pri nas radi bližine državne meje ter ostalih neugodnih pogojev ni pričakovati.

Edina možnost, ki lahko nudi Notranjcem stalne dohodke bi bil tujski promet.

Saj je Notranjska znana po svojih naravnih lepotah. Treba bi bilo le primerne organizacije, ki bi znala med Notranjci samimi vzbuditi zanimanje, da bi se s smotrenim delom v doglednem času dotak tujcev pomnožil.

V občini Stari trg se nahaja **Križna jama,** ki po svoji dolžini in lepoti, če bi se preuredila in napravila dostopna za tujski promet, ne zaostaja za Postojnsko jamo. Res je precej daleč od železniškega prometa, je pa prav ob banovinski cesti Rakek—Prezid in pri danes tako razvitem avtoprometu ta oddaljenost ne igra nobene vloge več.

Kdo danes ne pozna Blok, ki so bile zieblj slovenskega smučarstva in so danes ena najvažnejših postaj v državi za brezmotorno letenje. Šola za brezmotorno letenje, ki bo v kratkem dozidana, je najboljši dokaz važnosti Blok v tem pogledu.

Kaj pa Cerkniška dolina s svojim presihajočim jezerom, ki nudi že pri sedaj še ne urejenih razmerah mnogo zanimivih izletov. Lepa cesta proti Sv. Vidu odpira dostop tujcem v te lepe kraje. Kdo ne pozna lepote Logaških, Rovtarskih in Žirovskih hribov? V Logatcu so agilni domačini že znali pritegniti mnoge tujce tako, da je v poletnih mesecih ta okolica že v veliki meri deležna dobrot tujskega prometa. Zadnje čase tudi agilni Žirovci kažejo prav razveseljiv napredek.

Notranjci so žilavi, delavni, pošteni, zločinstev v večjem obsegu ni in je kriminaliteta v celi dravski banovini najmanjša ravno na Notranjskem, kar je gotovo tudi ena dobra stran za možnost razširjenja tujskega prometa.

Odločajoči faktorji, ki so zainteresirani na razvoju tujskega prometa, naj se predramijo in pričnó z intenzivnim delom. Obstoječa tujsko prometna društva naj se reorganizirajo in združijo ter uvedejo pri organizaciji sistematično delo. Če se bo delalo v tem pravcu mora v par letih priti do vidnega uspeha.

Zato na delo!

xy.

SEJMI

4. julija: v Murski Soboti, Žireh, Novem mestu, Krškem, Gabru, Vojniku, Ormožu, Vuzenici.
5. julija: v Črnomlju, Mengšu, Ormožu, Ptuju, Sv. Lenartu, Laškem, Dolnji Lendavi.
6. julija: v Ljubljani, Celju, Ptuju, Trbovljah.
7. julija: v Žužemberku, Mokronogu, Kapli, Turnišču.
8. julija: v Gradacu, Mariboru, Pišecah.
9. julija: v Boštanju, Brežicah, Trbovljah, Celju.

Zgodba o hlapcu Jerneju

Sila prizadevanj naše dobe

Ako gledamo v naše domače življenje, vidimo, da je marsikaj narobe. Predvsem nam je lahko spoznati, da mali človek vedno »išče« svojo »pravico« in da se to iskanje vrši že iz generacije v generacijo, a ni nikjer in nikoli konca. Kar je pri tem prizadevanju značilno, je uspeh, oziroma neuspeh. Generacija za generacijo gre v večnost, tja, odkoder ni povratka, življenje pa se le plazeče premika svojo pot, kot da je pohod prepovedan. Zgodba je večna: na vseh koncih in krajih in v vseh vekovih »dvigajo« glave hlapci Jerneji, terjajoč pravico, ki je zapečatena, kakor jo je potlačila volja in moč nasilja. Hlapec Jernej bo zastonj hodil po svetu razvnemajoč ponižane in užaljene. Zakaj hlapec Jernej še ni prišel do svoje prave zavesti in zavednosti, ki bi imela edina moč, s svojo silo zoperstaviti se močnemu nasilju nasprotne strani in zrušiti sistem, ki je ogromnim množicam v nesrečo in v pogubo.

Kmetje, ki so v veliki množini raztreseni po svetu, nadaljujejo vlogo, katero so prevzeli od svojih očetov in pradedov: Nekoliko tlake, pa nekoliko desetine, pa upognjeni hrbti, nad katerimi tu in tam značilno še zažvižga bič. Ni treba, da je celotno življenje in trpljenje podobno srednjeveškemu življenju in trpljenju! Oblike so dandanes gotovo druge, tudi načela so drugačnejša, na videz je zadobilo vse skupaj neko drugo podobo. V »svobodi« živimo, pravijo. Ali duh, na eni kot drugi strani, kot da se ni niti premaknil iz srednjega veka! Hlapec Jernej, čeprav je že pričel okoli sebe tipati, še vedno misli, da ga smejo »višji« tlačiti; nasledniki in idejni potomci slovenskih tujerodnih ali potujčenih fevdalcev, čeprav si domišljajo, da so se »poglobili« in »zatopili« v sodobne socialne probleme, pa prav tako v svojih dušah nezavedno prepričani trde, da imajo v »družbi« neki izjemen položaj. Svesti si tega položaja, ki ga dejansko tudi zavzemajo, negirajo in dirigirajo naše kulturno in gospodarsko življenje po svojih milih potrebah. Če bo treba tajiti ali prodajati narod, ga prodajajo ali tajé, če mrcvariti ali uničevati jezik, ga mrcvarijo in uničujejo, če prepanjati najboljše narodove sinove, jih preganjajo — če pa se jim zdi, da bi se v najbolj »lačnih« mesecih dalo pri pšenici zaslužiti lepe denarce — hop s cenami gor! Narod, ki tvori državo in bo v slučaju potrebe žrtvoval za njo dušo in telo, je na milost in nemilost izročen tem »plemičem«, uganjajočim s svojim postopanjem preprostemu, lačnemu narodu, živečemu iz rok v usta, težje in še neznosnejše življenje.

Pa zakaj ne bo hlapec Jernej nikoli prišel do svoje pravice? Zakaj bodo morali neštevilni hlapčki in Jernejčki še nadalje tlačaniti v strahu še za to skorjico kruha, ki jo slučajno »smejo« glodati? Zakaj? Pač lahko vprašanje! Dokler se Jernej in vsi brezštevilni Jernejčki ne bodo prerodili v samem sebi, pridobivši si zavednost, ki je prva za borbo potrebna. Smisel za organizacijo je v našem človeku majhen, ponekod pa ga sploh nimajo. Tako množica, čeprav je brezštevilna, ni faktor, s katerim bi se moralo računati, temveč čreda, ki ji, ne brez vzroka, dodajo še pridevek »neumna«. In zares: Kaj pa hočeš ustvariti z neumno čredo?

Zapisali smo že v našem listu, da nasilje, čeprav trenutno zmaguje, nikoli še ni dočakalo najlepšega konca. Še vsakega nasilnika je dohitel najslabši konec. Tako se za zločine nekako že narava maščuje. Toda zakaj bi moral kljub temu narod trpeti? Dà, zakaj!

Marsikaj je narobe v svetu. Še več je že bilo narobe, pa je življenje zravnalo. Tudi pri nas je marsikaj narobe! O, koliko je vsega tega! Vemo pa, da bo drugače. Čeprav se nam zdi, da ne bo hlapec Jernej nikoli prišel do svoje pravice. Toda Jerneja, poedinca, utrudi starost — narodi pa ostanejo mladi večno — zatorej: čemu bojazen! Zaveden narod je najpopolnejša organizacija.

Kljub temu mora tudi naša doba doprinesti svoj dar domu na oltar!

—k.

Sklepi letošnjega vinarskega shoda v Gornji Radgoni

Zadnjič smo poročali, da je Vinarsko društvo za Slovenijo v Mariboru priredilo po svoji redni letni skupščini, to je sledečega dneva — v nedeljo, 19. junija t. l. — v Gornji Radgoni vinarski shod s strokovnimi poročili. Slovenski vinarji so na tem shodu sprejeli sklepe, ki jih danes prinašamo kolikor mogoče skrajšane, vendar tu pa tam s svojimi bežnimi pripombami, in sicer:

1. Banska uprava naj daje siromašnim vinarjem brezobrestna posojila, odnosno namesto le-teh predvsem trsne cepljenke za obnovo goric.

Pripomba: Mi priporočamo samo prvovrstne trsne sadike — brez brezobrestnih posojil. Za to je potrebno kajpak mnogo javnih trsnic z matičnjaki in matičnimi vinogradi.

2. Banska uprava naj ustanovi vinarska nadzorstva v Mariboru, Ljutomeru, Krškem, Novem mestu in Šmarju pri Jelšah, katerim naj dodeli potrebne vinarske učitelje ali instruktorje. Uradna analiza zemlje bodi brezplačna! Za določitev ustreznih goriških leg, ameriških podlag in žlahtnih trsnih vrst se naj ustanovijo krajevna poverjenstva: po dva vinarja, ki ju določi občinski kmetijski odbor sporazumno z vinarskimi združbami, in po en vinarski strokovnjak, ki ga določi banska uprava.

Pripomba: Za enkrat imamo premalo dovolj izkušenih vinarskih strokovnjakov in se je bati težko popravljivih neuspehov. Zbiranje dobrih izkustev baš v tej stroki je dolgotrajno in drago. Prisilno vinarsko strokovnjaštvo je za splošnost najdražje. Najvažnejše so dobre trsnice z matičnjaki in matičnimi vinogradi v zadostnem številu. Od preiskav zemlje po dosedanjem načinu ne pričakujemo porabnih nasledkov. Brez vešče, jake, odločne roke ne bo nič pravega. Od samih službenih potovanj imamo premalo.

3. Javne podpore gredo predvsem članom vinarskih organizacij.

4. Trošarino na vino je treba postopno odpraviti, dotlej pa znižati skupno trošarino največ na 1 din od litra.

5. Pravilnik za pobiranje banovinske trošarine je treba spremeniti:

a) za plačevanje banovinske trošarine je odgovoren kupec, ko vino prevzame:

b) vinarskim zadrugam gredo ugodnosti ko kmečkim vinarjem, ako poslujejo samo s člani vinarji svojega področja;

c) ugodnost zamenjave nezatrošarinjenega vina kmečkih vinarjev za druge kmetijske pridelke naj velja za vso banovino, pa tudi za vse kmetijske pridelke, ne samo za poljske pridelke, torej tudi za drva in les, za sadje in živino, kakor za delo, vendar s pogojem, da sta oba zamenjača kmeta brez nekmečkega zaslužka;

č) vino na vinskih razstavah in sejmih ki jih prirejajo vinarske združitve, bodi oproščeno trošarine, ako tega vina ne prodajajo;

d) podarjeno vino naj bo prosto trošarine;

e) za prodaje vina do 50 l naj izdajajo »kontrolne liste« vinogradniki sami proti mesečnemu obračunu:

f) nameščenci finančne kontrole naj vrše tudi strokovno nadzorstvo vinskega prometa;

g) pri posojanju vina med vinarji naj trošarina na vino odpade.

Pripomba: Pod c) navedena ugodnost je daljnosežna in vodi v gospodarstvo v naravi, odnosno v blagu, kakršno je bilo v dobrih starih časih, ko denarja, teh dostikrat nič vrednih papirnatih priznanic še niso poznali. Težko bi bilo reči: do kod in kje je meja? Nekaj podobnega bi bilo s »podarjenim« vinom po točki d). Kontrolni listi, ki bi jih izdajali po točki e) vinogradniki sami, je lepa stvar, če je izvedljiva. Pri »posojanju« vina po točki g) niso izključene zlorabe. Pogrešamo zadostnih utemeljitev, da bi nam nikdo ne mogel očitati površnosti in neresnosti, morda celo hujskaštva (demagogije). Smo pa za vse mogoče smotrne in izvedljive olajšave. Nereda ne smemo uvajati ali povečavati.

6. Uredbo za ureditev vinogradništva je treba točno izvajati.

7. Zakonita zaščita pravega imena vina je nujna.

8. Zneski za javno pospeševanje vinarstva in kletarstva so nezadostni.

9. Banovinska trsnica in drevesnica v Pekrah naj ostane vsaj v dosedanjem obsegu.

Pripomba: Naj jo rajši imenujemo »viničarska šola«, ker je z njo združen vsakoletni 9-mesečni učni tečaj, torej šola. Druge take ustanove — brez takega stalnega tečaja — so trsnice in drevesnice, ki brez njih viničarska šola itak biti ne more.

10. Ormoško-ljutomerski vinarski okoliš potrebuje trsnico itd.

Pripomba: Isto velja sploh za vse važnejše vinarske okoliše.

11. Ustanavljanje vinarskih in kletarskih zadrug je treba pospešiti.

12. Trsni izbor za Prekmurje je treba izpopolniti.

13. Uvoz vina dvolastnikov iz Madžarske je treba urediti tako, da bodo uvažali k nam res samo vino lastnega pridelka.

14. Ureditev zatora peronospore po načrtu je nujna.

15. Trsnice in sploh vse trsničarstvo je treba strogo nadzirati.

16. Zahtevamo brezplačen prevoz trsnih sadik po železnici.

17. V vseh javnih ustanovah za pospeševanje vinarstva je treba nastavljati samo vinarske strokovniake.

18. Določbo člena 6. t. c) trošarinskega pravilnika o pristojnosti kontrolnega uslužbenca je črtati.

19. Predpise o založnih kleteh je treba omiliti. Točilci na drobno naj plačajo trošarino šele, ko sod nastavijo.

20. Zahtevamo sodelovanje zastopnika slovenskih vinarskih združb pri vseh trgovinskih pogajanjih z drugimi državami

Videti je, da so bili sklepi slovenskih vinarjev bolj v naglici pripravljeni. Prav tako so tudi naše kratke pripombe za enkrat bežno napisane. Ne vemo, da li je VD sklepe že doma pripravilo in jih prej pravočasno poslalo Vinarskim podružnicam zaradi proučevanja. Mislimo, da tega ni storilo. To pa je vsekdar potrebno med drugim tudi za predloge o nameravanih spremembah pravil itd. Saj takih stvari ne moremo kar tako — iz rokava stresti. Je pač tako, da smo volitve preveč pripravljali, stvar samo pa premalo. Prihodnjič bomo to popravili, obrnili.

Andrej Žmavc.

— —

Mariborski problemi

Potrebe mariborskega cestnega omrežja

Nobenega dvoma ne more biti o tem, da dovozne ceste mesta Maribora nikakor ne odgovarjajo splošnim potrebam prometa, higijene itd. Gre v glavnem za dovozne ceste. Tu mislimo v glavnem na državno cesto, ki vodi od Dervušekove opekarne proti kolodvoru, nadalje na Pobreško cesto, ki veže Maribor s tremi mestnimi pokopališči, nadalje gre za Tržaško cesto od mestnega vodovoda do Trga Kralja Petra, za Ruško cesto do Studencev in naprej do pekrske občinske meje, prav tako važne pa so tudi ceste, ki vežejo mesto s Kamnico, Spodnjim in Gornjim Radvanjem ter s Sv. Petrom. Glede modernizacije teh dovoznih in okoliške občine z mestom spajajočih cest bi se morala mestna občina v sporazumu z banovino in okoliškimi občinami zediniti na nekak načrt, po katerem bi se te ceste postopoma in definitivno moderniziralo: bodisi z betoniranjem, asfaltiranjem ali tlakovanjem z granitnimi kockami. Mesto se razvija čezdalje v širino, mnogi stanovalci morajo bolj na periferijo in celo v okoliške občine. Ceste, o katerih je tu govora, so pa v tako strašnem stanju, da so poleti prave tvornice prahu, spomladi in v jeseni pa pravcati kanali brozge in blata. Ker so pa povezane vse te okoliške občine potom mestnega avtobusa s centrom mesta, dvigajo težka vozila redno prah in orjejo v blatu deformiranih cest. Ker je znano, da avtobusi in druga vozila vzdržijo dalje časa, če se premikajo na gladkih, prahu in blata sproščenih cestah, je v interesu mestne občine, če se vprašanje velikih dovoznih cest reši na osnovi takega načrta. Pozabiti tudi ne smemo, da prinesejo vozila na blatnikih itd. vse polno blata ali prahu v mesto, kar bi vse odpadlo, če bi se pomikala po gladkih, moderniziranih cestah. Vprašanje dovoznih cest je na ta način postalo tudi vprašanje mestne higijene, ki je nikakor ne kaže omalovaževati.

Po našem skromnem mnenju pa bi bilo najprej treba seči po Pobreški cesti. Je že tako, da dnevno umirajo Mariborčani, ki jih polagajo v Pobrežju k zadnjemu počitku. Avtobus za avtobusom dirja poleg privatnih vozil na Pobrežje k pogrebom in cele kolone pogrebcev ali obiskovalcev pokopališča pa mora dnevno uživati blagodati te veliko preozke in blatne oziroma prašne ceste. V prvi vrsti bi se moralo poskrbeti za modernizacijo te najbolj frekventirane ceste, ki spaja mesto živih z mestom mrtvih. Občina Pobrežje živi v veliki meri posredno od »frekvence mrtvih«, zato je tudi ona nujno zainteresirana na tem vprašanju. Skukaj z mestno občino bi se lahko lotile tega velevažnega javnega dela, ki mu nujnosti pač nikdo ne more odreči.

„Kaj pa je tebe treba bilo?"

Mariborčani so res ponosni na svoj grad, ki je zablestel v arhaični lepoti, kakor si jo je zamisli predvsem naš neumorni prof. Baš. Ne bomo raziskovali, kdo ga je polomil, toda polomil ga je vsekakor nekdo, ki je napravil načrt za napisno desko »Putnika«. Tista hipermoderne srebrna deska nad vhodom v pisarne »Putnika« nikakor ne spada na pročelje arhaične fasade, saj je z njo v vsej doslednosti skregana. Pisec teh vrst, ki mu okusa v takih zadevah ni mogoče odrekati, je mnenja, da bi nad vhodom v Putnikove pisarne zadostovale zgolj na surovi omet pritrjene črke, ki pa v slogu nikakor ne bi smele motiti harmonije celokupne fasade. Morale bi biti antikizirane in razun tega po velikosti ne bi smele ubijati fasade. Tista srebrna deska z modernimi kvakami spada na kako betonsko stavbo v stilu nove stvarnosti, ne pa na grad, ki kot muzej mariborskega mesta naj tudi na zunaj diha kulturo minulih časov. Upajmo, da bo mestni gradbeni urad odstranil omenjeno spakedranko in jo nadomestil z napisom, ki bo odgovarjal arhaičnemu značaju grajske fasade.

Opazovalec.

„Pozor! Pod židovsko kontrolo!"

»Večerni České Slovo« prinaša 27. VI. pod naslovom »Židovska kontrola velja tudi že za Henleina« sledeče:

»V Londonu je začela izhajati nova revija. Vsak zvezek je posvečen samo enemu vprašanju. Revija se imenuje »Query«, to je vprašaj. Prvi zvezek, posvečen Čehoslovaški z naslovom »Ali bo vojna?«, je imel ogromen uspeh. V neko londonsko knjigarno je prišla skupina mladih Nemcev. Pregledali so si zvezke »Query« in odšli. V zvezkih so pustili samo odtiske pečata »Pozor! Pod židovsko kontrolo!« To je zbudilo mnogo smeha, ker je v tem zvezku tudi prispevek Konrada Henleina.«

— —

Turčija je v sporu s Francijo

glede iskenderunskega sandžaka vsekakor dosegla časten kompromis, ker so njene in francosko-sirijske čete zasedle do polovico Iskenderun, čeprav so Turki dobili pri volitvah v Iskenderunu doslej samo 47%. Nadaljnji načrti Turčije še niso znai, zanimivo pa je, da je velika narodna skupščina v Ankari iz značilnih in umljivih razlogov sprejla zakon o najširši amnestiji, ki zajema vse politične zločince proti Kemalovem režimu vse nazaj do l. 1923.

Belgijsko-nemško razmerje

se je vidno popravilo te dni, ko je belgijski trgovinski minister Hymans obiskal Berlin in se je ob tej priliki intenzivno razgovarjal z nemškimi vodilnimi krogi glede intenziviranja blagovne izmenjave.

Japonsko-kitajska vojna

se bo po prorokovanju japonskega vojnega ministra nadaljevala do popolnega uničenja Čangkajškovega režima. Morda, je dejal general Itagaki, se bo vojna zavlekla kakih deset, pa tudi dvajset let. Japonska vlada je temu primerno izdala nove vojno-gospodarske ukrepe, ki kažejo, da se je Japonska odločila za borbo do končne zmage brez ozira na to, kako dolgo bo vojna trajala in koliko žrtev bo zahtevala.

V španskem vprašanju

je mogoče zabeležiti viden uspeh mirovnih prizadevanj vsaj v toliko, da so se sporazumele Anglija, Francija, Italija in Nemčija, da bodo stroške za umik tujih prstovoljcev iz Španije prevzele same, in sicer brez Sovjetske unije, ki je hotela plačati le polovico na njo odpadajočega zneska. Tako bodo pa imenovane velesile složno plačale tudi na Moskvo odpadajoči del plačila. Skupno dosezajo stroški svoto 1.5 milijonov funtov šterlingov.

7 dni po svetu

7 dni svetovne politike

Nemiri v Palestini

so znova vzplamteli, toda sedaj i na židovski strani, ker je angleška eksekutiva obesila na smrt obsojenega židovskega terorista J. J. Schloom-a. Schlomm je namreč sodeloval pri atentatu na neki potniški avtobus. Pri tej priliki je bilo več arabskih potnikov ubitih. Za Schlooma so posredovali angleški židje celo v Londonu, ali vsa prizadevanja so bila zaman, ker mandatska oblast spričo dejstva, da je bil oobešenih že več Arabcev, ni mogla enostransko tretirati vprašanja terorističnih dejanj. V Izraelu je seveda nastalo hudo škripanje z zobmi. Židje so v Tel Avivu v znak protesta zaprli trgovine, razobesili črne zastave in šli na ceste demonstrirat proti »krivici«, ki da se jim je baje zgodila. Angleška oblast se pa ni zmenila za židovske simpatije z obešenimt eroristom, nego je izdala nov ukrep, ki jih je silno razkačil. Izdala je strogo navodilo, da v Tel Avivu nikdo ne sme brez predhodnega policijskega dovoljenja zapustiti svoje hiše. Napetost v Palestini je znova prispela do vrhunca.

Nov parlamentarni škandal

je v tem času razburil duhove v Londonu. Kakor znano, se je opozicija silno zaganjala v Chamberlainovo vlado zlasti v vprašanju letalskega oboroževanja. Višek je pa doseglo to zaganjanje, ko je zet znanega konservativnega politika Winstona Churchilla, Duncan Sandys, naperil proti vojnemu ministru Hore-Belishi neko interpelacijo glede stanja letalstva. Vojni minister Hore-Belisha pa na interpelacijo ni odgovoril v parlamentu, nego je vsebino dostavil generalnemu državnemu pravdniku Somerwillu, ki je istotako član Spodnje zbornice. Somerwill je poklical Duncan Sandysa k sebi in mu je predočil, da vsebuje interpelacija informacije, ki jih je smatrati kot državno tajnost, za katero vedo samo nekatere osebe vojnega ministrstva. Somerwill je zahteval, da mu poslanec-interpelant Duncan Sandys pove ime informatorja. Duncan Sandys se je odločno uprl, nakar mu je Somerwill napovedal možnost aretacije in obravnavo v smislu § 65 zakona o čuvanju državnih tajnosti, ki predvideva do 2 leti težke ječe. Ko je Duncan Sandys potek razgovora z državnim tožilcem obrazložil, je nastal vihar ogorčenja v vsem parlamentu. Vse politične stranke so se zedinile, da je treba postaviti posebno komisijo, ki da ima proučiti vprašanje, kako daleč segajo pravice narodnega poslanca in kje pričenja pravzaprav državna tajnost. Chamberlain je moral pristati na to komisijo. Govori se, da bo vojni minister Hore-Belisha padel kot prva žrtev te afere, dočim bodo pravi krivci šli pred vojno sodišče, ker gre za obelodanjenje informacij, ki bi jih špionaža inozemstva poplačala z dragim denarjem, če bi se jih le mogla polastiti.

Češkoslovaška

vlada se v mirnem tempu pogaja s predstavniki vseh narodnih manjšin v glavnih obrisih manjšinskega statuta. Zdi se, da se približujejo načelno pogajanja že svojemu koncu in da bodo kmalu prešli na posameznosti nove ureditve položaja narodnih manjšin. Kakor je videti, se bo vlada vendarle odločila za neke vrste teritorijalne avtonomije, čeprav so jo koalicijske stranke prej še dosledno odklanjale. Vsa znamenja kažejo, da je tudi želja Francije in Anglije, da bi ureditev tega vprašanja v veliki meri naj zadovoljilo tudi narodne manjšine, da bi tako prenehala vsa trenja v Srednji Evropi. Češkoslovaška vlada je v duhu pomirljivosti stopila na pot, ki bo po vseh znakih sodeč dovedla do takega sporazuma, ki bo očuval interes državne samostojnosti in integralnosti, obenem pa nudil narodnim manjšinam višek možnosti za njih svoboden razvoj v mejah republike.

Nevarnost vojne radi Gran Chaca

med Paraguayem in Bolivije je — vsaj zaenkrat — minila, ker je paragvajska vlada sprejela washingtonsko posredovanje v konfliktu z Bolivijo. Vsa znamenja kažejo, da se ti dve južnoameriški državi le ne boste spopadli.

Odrežite in priložite vprašanju
Svetovalec „Edinosti"
odgovarja samo na vprašanja, ki jim je priložen ta odrezek!
„EDINOST" 2. julija 1938

Dopisi „Edinosti"

Upravičena zahteva kočevskih Slovencev

„Naše otroke naj poučujejo slovenski učitelji!"

Po večini šolskih okolišev na Kočevskem je naseljenih vsaj tretjina, če ne že polovica Slovencev od vsega prebivalstva. Vendar je bilo povsem običajno, če so na šolah poučevali učitelji, kočevski Nemci, ki niti sami niso obvladali državnega jezika in ga niso mogli nuditi niti slovenski mladini. Šele zadnje učiteljske premestitve so stanje, ki je bilo že obupno, malce izboljšale, ko je bilo na Kočevsko poslanih nekaj mladih in v nacionalnem delu preizkušenih slovenskih učiteljev. Tamkaj, kjer je postal učitelj obenem tudi šolski upravitelj, se je novodošlemu nudila prilika, da je lahko s polno močjo pričel delati za podvig kulturnih razmer kočevskih Slovencev. Težje je to doseči v krajih, kjer je bil slovenski učitelj prisiljen iskati stanovanje pri kočevskem Nemcu, ki je seveda pazil na njegovo delo in bil zmerom pripravljen, da bo odpovedal slovenskemu učitelju stanovanje, če se bo le preveč zavzemal za pravice kočevskih Slovencev. V poslednjem času so nam znani celo slučaji, ko se je po nekem kraju na Kočevskem pričelo šušljati da bi bilo potrebno pritisnit na gospodarja — koč. Nemca, da bo slovenskemu učitelju odpovedal stanovanje, zgolj radi tega, ker ta učitelj zastavlja vse svoje sile za gospodarski in kulturni podvig svojih rojakov, kar pa tujerodcem ni všeč. Zato bi bila dolžnost naših prosvetnih oblasti, da preskrbi učiteljstvu v narodno mešanih krajih naturalno stanovanje, da se bo slovenski učitelj lahko povsem in brez strahu posvetil delu za svoje ljudi; brez strahu, da ne bi mu bilo treba tvegati zaradi prevnetega delovanja izselitev iz stanovanja, ki je last kočevskega Nemca.

Nam je znan slučaj, ko je bil v nekem kraju na Kočevskem zaradi malenkostnega spora s svojim upraviteljem, odstranjen iz službe mlad in delaven učitelj, ki je bil vedno odlično ocenjen. Četudi je bilo treba poseči tako daleč, še preje, preden se slučaj ni popolnoma preiskal in nudila učitelju prilika zagovora, bi morale prosvetne oblasti predvsem ščititi našega človeka, ne pa ga v zasmeh kočevskim Nemcem odstraniti iz službe. Na takšen način se ne čuva dostojanstvo naše narodne zavesti! Na mesto odstranjenega učitelja je prišel v dotično šolo učitelj —kočevski Nemec. Stalež učiteljstva je bil v čudnem razmerju do števila slovenskih otrok na šoli. Zato je učiteljica — kočevska Nemka poučevala slovenske šolarje! Rezultat takšne brezglavne šolske politike je bil ta, da je šel otrok iz njenega, petega razreda pred dnevi polagati sprejemni izpit za sprejem v prvi razred gimnazije. Četudi je bil otrok od nemške učiteljice odlično ocenjen, je pri sprejemnem izpitu gladko padel . . . Dokaz, da nemška učiteljica ne more nuditi slovenski mladini potrebnega znanja, ker pač jezika ne obvlada.

Slučaj sam je po okolici vznemiril kočevske Slovence, ki se čudijo, da otrok iz petega razreda in z odlično oceno (pa odlično ocenjen tudi v vseh prejšnjih letih!) ni mogel položiti preprostega sprejemnega izpita. Bolj se nemška učiteljica pač ni mogla kompromitirati s svojimi učnimi sposobnostmi kakor se je, to pa tem bolj, ker poučuje na višje organizirani šoli . . .

Zato se ne smemo več čuditi, če kočevski Slovenci kličejo v svet obupno obtožbo takšnih razmer in zahtevajo, naj se šolska politika v narodno mešanem ozemlju preusmeri; skratka, naj se njihovim otrokom nudi v šolah pouk od slovenskih učiteljev!

—n.

Bizeljsko

Veličastna manifestacija kmetske misli na Bizeljskem. V nedeljo, 19. junija je priredilo »Društvo kmetskih fantov in deklet« Bizeljsko kmetski praznik, združen s tekmo koscev.

Kljub veliki zaposlenosti v vinogradih in pri košnji ni kmetska mladina štedila s časom, da bi se čimbolj pripravila za svoj veličasten nastop. Ob drugi uri popoldne se je pričela zbirati armada kmetske mladine pri tov. Iljažu v Zg. Sušici za slavnostno povorko. Povorko je otvorilo 15 krepkih konjenikov v narodnih nošah z zastavonošo na čelu. Konjenici je sledila kmetska godba na pihala. Za godbo so korakali zastopniki kmetsko-mladinskih organizacij, nato dolga vrsta koscev in grabljic. Grabljicam je sledilo nad 150 kolesarjev. Največjo pestrost pa so pokazale skupine na vozeh, ki so predstavljale kmetsko delo in kmetske običaje. Po prihodu povorke na tekmovališče, ki je bilo okrašeno z zelenimi zastavami, je bilo zbranih nad 3000 kmetskih ljudi z bizeljske, kapelske, brežiške in hrvatske okolice, ki so pričakovali pričetek tekmovanja. Iz vseh strani so se vile med polji in travniki procesije vaščanov, da skupno z mladino manifestirajo kmetsko slogo in pravico. Zbrano množico je najprej pozdravil predsednik domačega društva tov. Škof, ki je omenjal tudi pomen tega praznika. Za njim je govoril podpredsednik tov. Iljaž o kmetsko-mladinskem pokretu. Sledil je govor delegata »Zveze« tov. Daneva, ki je spominjal na puntarske boje ob Sotli za kmetsko svobodo in vspodbujal mladino k vztrajnemu delu za kulturno in gospodarsko zmago slovenske vasi do njenega popolnega vstajenja. Govorom je sledilo navdušeno vzklikanje in odobravanje. Nato je tov. predsednik dal znak in ednajst koscev je zamahnilo, da javno izkažejo čast in priznanje kmetskemu delu. Bizeljsko še ni videlo tako velike manifestacije, zato je nedeljska jasno pokazala, da duh Matije Gubca vedno bolj oživlja in zajema skupno kmetsko ljudstvo.

Ptuj

Dnevno se opaža, da gotovi nemško misleči gospodje slovenske narodnosti izzivalno nosijo bele dokolenke, temnorjave hlače, modre kravate in svetlorjave suknjiče, dekleta in njihove žene kajpada v pristnih nemških »dirndlih« Ne samo na ulici, nego po lokalih, kakor gostilne, trgovine, posojilnice in pisarnah vidiš, da se nahajaš radi mode in govorice polomljene nemščine kje v okupacijskem kraju stare avstrijske province. **Star občan.**

Zidani most

Zanimivosti iz podružnice SPD Zidani most. Te dni je imela podružnica SPD Zidani most sejo v hotelu Juvančič, kjer je uprava sklenila, da bo povodom obletnice postavitve koče na Lisci dne 17. julija velika slovesnost. Častni član podružnice, **g. Jurko Blaž**, upokojeni šolski upravitelj z Razbora, je podaril podružnici kip Matere božje v naravni velikosti. Kip bodo najprej prinesli do Razbora odkoder ga bo podružnica prenesla na dan te slovesnosti na Lisco, kjer ga bo blagoslovil g. župnik iz Razbora. Kip je pravzaprav namenjen za kapelico na Lisci, ker pa še ni gotova, ga bodo začasno prenesli z Lisce v cerkev pri sv. Joštu pod Lisco. Nadalje je sklenila podružnica, da se bodo v koči napravila razna popravila pri oknih, vratih in verandi. Nadalje se bo oskrbelo tudi 10 novih postelj, tako da bo skupno 40 ležišč. Celodnevna oskrba stane od 35—40 din. Na razpolago je izletnikom tudi ping pong. V nedeljo, dne 17. julija bo na Lisci torej velika slovesnost, nakar že sedaj opozarjamo vso našo javnost.

Odkritje spominske plošče na Okiču. V nedeljo, dne 31. julija bo na Okiču blizu Topolovca odkritje spominske plošče na hiši gositlne Meglič. Ploščo bodo odkrili v počaščenje spomina pokojnega g. Umeka. Vse delo je v rokah g. Boža Račiča, ravnatelja zavoda za umetno, žensko domačo obrt in vezenine iz Ljubljane. Zato vabi za ta dan vse zasavske planince od Zidanega mosta do Boštanja na Topolovec-Okič k odkritju omenjene spominske plošče.

Radeče

Velik glasbeni praznik v Radečah. Naše malo radeško idilično mestece bo praznovalo v nedeljo, dne 3. julija velik glasbeni praznik, kakršnih je bilo do sedaj v Zasavju le malo. Številni lepaki, ki so razširjeni po vsem doljnjem Zasavju, naznanjajo, da bo v nedeljo otvoritev in blagoslovitev glasbenega doma, last glasbenega društva »Savski val« v Radečah. Na slavje je povabljenih nešteto godb iz Zasavja, ki bodo ssvojo prisotnostjo in godbo še posebej počastili našo slovesnost, na kar še posebej opozarjamo vso javnost iz Zasavja.

Novi glasbeni dom, ki je bil dograjen pred nekaj meseci, stoji v mestnem parku poleg industrije g. Antona Polanca, bivšega radeškega župana, in služi v okras našemu mestu V njem se vrše večkrat tedensko godbene in pevske vaje. Pod spretnim vodstvom g. Vodenava godba sodeluje na raznih sokolskih telovadnih nastopih, na narodnih praznikih pri procesijah itd. doma ali drugod. Vsepovsod pa je žela priznanje in pohvalo.

Po 26 letih svojega plodonosnega dela in stremljenja so si člani »Savskega vala« uresničili svoj sen.

Mesarji znižajte cene mesu! V poslednjem času se je pri nas zopet podražilo meso, zlasti telečje, za kar sploh ni pravega vzroka. Prej je bila cena teletine in govedine po 12 din, sedaj pa je teletina poskočila na 14 din. Brez kosti pa je seve še mnogo dražja. Enako je cena svinjskega mesa previsoka. Naprošamo oblasti, da revidirajo cene mesu, ki so **za naše kraje odločno previsoke**, saj že v kali ubijajo komaj razvijajoči se tujski promet in primeren življenski standard meščanov.

Murska Sobota

Gostovanje Narodnega gledališča iz Ljubljane. 15. in 16. junija t. l. je bilo v Soboti — po inicijativi Kluba prekmurskih akademikov — prvo oficijelno gostovanje Narodnega gledališča iz Ljubljane. Vršili sta se dve večerni predstavi: 15. sloviti Gogoljevo »Ženitev« in 16. Nušićev »Pokojnik«, in ena popoldanska predstavi; 15. slovita Gogoljeva »Ženitev« in večerni predstavi je imel uvodni govor direktor drame, pesnik P. Golia, ki ga je publika nagradila z velikim aplavzom; njemu se je za trud in razumevanje, ki ga je pokazala ljubljanska drama s tem gostovanjem, zahvalil v imenu meddruštvenega organizacijskega odbora prof. Liška. — Vse predstave so bile na visokem umetniškem nivoju. Posebno je ugajal nepozabni Nušićev »Pokojnik«.

Prekmurje **gre po svetu.** Okrog 300 prekmurskih delavcev, po večini onih iz poplavljenega ozemlja ob reki Muri, je pretekle dni odpotovalo v Nemčijo — za kruhom, ki ga je vzela Mura.

Zadnjo nedeljo je divjala po nekaterih predelih Prekmurja huda nevihta, ki je naredila občutno škodo tako na sadnem drevju kakor tudi na trsju.

Škropilni avto. Sobočka občina je nabavila nov in prepotreben škropilni avto, ki je urejen tako, da se ga lahko uporabi tudi za gašenje. — Prahu menda tako ne bo več!

Tombola. Tujskoprometno in olepševalno društvo v Soboti priredi 3. julija t. l eno doslej največjih tombol v Prekmurju. Prva tombola (dobitek) bo nov, moderen luksuzni avto in to samo — za pet dinarjev (tablica 5 din)!

Iz Kočevja

»Zeilenschinderei«... V 19. štev. »Edinosti« smo objavili dopis iz Koprivnika in iz Stare cerkve, ki ga je »Gottscheer Zeitung« deloma ponatisnila, norčujoč se, da je takšno pisanje (ki kočevskim Nemcem ni po godu!) čisto navaden »Zeilenschinderei«. Na dopis, da so se v Stari cerkvi pojavili otroci, ki imajo posebno veselje s pasjimi bombicami in vznemirjajo mirne prebivalce, pripominja »Kočevarica«, da mora v vasi vladati res pravo »pasje življenje« . . . Mi vemo, da se gospodom okoli »Kočevarice« ne dopade pisanje »Edinosti«, ki se zavzema za pravice ne samo kočevskih Slovencev, ampak vseh Slovencev, zato se ne čudimo njenim pripombam na naše dopise iz kočevskega ozemlja. Vemo samo to, da bi »Kočevarica« rada uganjala tudi »Zeilenschinderei«, samo če bi ga mogla, pa je zaradi »tolerantnih« člankov ta list že nekajkrat izšel izdatno pobeljen. Dokler bomo mi pisali v list »Zeilenschinderei«, ki temelji na resničnih podatkih, dotlej naj se »Kočevarica« za boga milega nikar ne razburja! Priporočamo pa tudi njej in njenim dopisnikom, da bodo uganjali pri svojem listu vsaj takšen »Zeilenschinderei«, da jim ga cenzurne oblasti ne bodo mogle metati iz lista. Saj so naročniki »Organa der Gottscheer Deutschen« vendar prikrajšani za marsikakšno branje. Torej: bolje resničen »Zeilenschinderei« kakor namišljeni članki, ki zaradi belih, nepotiskanih strani delajo toliko preglavic — lastnikom »Kočevarice«!

Kočevske bele nogavice... »Edinost« je že često obsodila brezbrižnost tistih naših ljudi, ki zaradi »mode« obuvajo h kratkim, športnim hlačam — bele nogavice. Iz preprostega razloga, ker je ta »moda« belih nogavic prišla iz hitlerjeve Nemčije in so bele nogavice tudi znak hitlerjevsko usmerjenih ljudi. Menda je prav zaradi tega Mussolini prepovedal v tirolskih pokrajinah Italije nošo belih nogavic. Nikjer pa se število belih nogavic ne kaže v takšni vsiljivi meri kakor pri »lojalnih« kočevskih Nemcih. Pred dnevi so orožniki sredi mesta ustavili nekega študenta, ki študira učiteljsko šolo v Novem Vrbasu in je rodom iz okoliške kočevske vasi ter ga pozvali, da si je moral pri priči sredi ceste, sezuti nogavice! Bodoči vzgojitelj in kandidat za državno službo v kraljevini Jugoslaviji, je imel namreč v nogavicah vpletene — kljukaste križe! »Gottscheer Zeitung«, ki vestno beleži krajevno kroniko tega dogodka doslej seveda še ni registrirala. Še upamo, da ga bo, in obsodila to čudno državljansko zavest svojega rojaka!

Stara cerkev p. Kočevju

Vsem nelastnikom vodnjaka prepovedana voda! S tem napisom so opremili svoj vodnjak v naši vasi »lastniki« zdrave pitne vode, da bi na ta otipljiv način dokazali kočevski Nemci svojo »naklonjenost« slovenskemu učitelju, čigar služkinjo so podili proč od vodnjaka, sklicujoč se na neke »pravice«. Je pa v vasi še drug vodnjak, ki vsebuje nezdravo vodo in ga je pred leti bakteriološki zavod že zaprl. Zgoraj omenjena prepoved velja samo za slovenskega učitelja, saj nam je znano, da ostali prebivalci — kočevski Nemci — lahko jemljejo vodo iz »prepovedanega« vodnjaka. Lani v poletju so se pred tem vodnjakom umivali in si hladili žejo študenti iz rajha, ki so nekaj dni taborili v našem kraju. Radovedni smo, če bodo «lojalni« lastniki zdrave pitne vode tudi letos nagnali skupino nemških študentov izpred vodnjaka, kadar bodo prišli z dolge poti utrujeni na Kočevsko, ogledat si lepote jugoslovenske zemlje! Ali res ni nobenih postav, ki bi vzele »lastnikom« zdrave pitne vode tolikokrat poudarjano pravico do vodnjaka z zdravo pitno vodo? Ali je slovenski učitelj, ki ne klečeplazi okoli Kočevarjev, zares prisiljen uporabljati vodo iz vodnjaka z nezdravo pitno vodo? To je vprašanje, ki zadeva bitne interese zavednih slovenskih ljudi. Pričakujemo, da se bosta higijenski zavod v Ljubljani in higijenski referent na sreskem načelstvu v Kočevju za to stvar zanimala!

Sv. Bolfenk pri Središču

Bliža se za kmeta najveselejši in težko pričakovani čas žetve. Naša mladina se že prav marljivo pripravlja na **praznik žetve**, ki ga proslavi tukajšnje Društvo kmetskih fantov in deklet prihodnjo nedeljo, dne **3. julija.** Ob pol 2. uri popoldne se zbero žanjice, kolesarji, konjica, mlatiči, okrašeni vozovi in druge skupine pri tov. Tomažiču na Vitanu, od koder krene povorka z godbo v Jastrebce na njivo tov. Josipa Kolariča, kjer bo mladinsko zborovanje in tekma žanjic, nato pa na bližnjem vrtu tov. Jakoba Zabavnik kmetska veselica s rečolovom in kolesarska dirka ter drug pester spored. Je to lepa tradicijonelna prireditev zavedne kmetske mladine, ki je vedno številno obiskana, zato tudi letos vabimo vse prijatelje in znance od blizu in daleč, da nas 3. julija posetite in z nami vred proslavite kmetsko delo in daste priznanja borbi za našo lepšo bodočnost. Na svidenje!

Ruše

Kaj je z železniško tehnico? Pri nas je že več nego pol leta polomljena oz. pokvarjena železniška tehtnica na postaji. To pomanjljivost posebno občutijo podjetniki, ki nakladajo različno blago. Ker ne morejo stehtati naloženih vagonov v Rušah, jih morajo tehtati šele v Mariboru. To pa povzroča zelo neprijetne posledice, da je treba potem v Mariboru zmetati z vagona blago, ki je bilo preko dovoljene težine naloženo na vagon. Od železniške uprave je vsekakor zelo neumektno, da tak industr. kraj, kot so Ruše, tako zapostavlja. Mar naj podjetniki »na oko« tehtajo vagone in ocenjujejo težo, da bi se izognili neprijetnostnim, ki izvirajo iz te pomanjkljivosti?!

Ker smo na prošnjo, naj se za to stvar zavzamejo lokalni činitelji, ki so odgovorni za obči blagor, dobili odgovor: »Kaj nas to briga, saj mi ne nakladamo . . .«, prosimo prizadeti direkciji drž. železnic, naj to stvar čimprej uredi!! — Značilno pa je, da se pri nas še najde »občan«, ki ima tak smisel za javne potrebe!

SOTRUDNIKE IN DOPISNIKE prosimo, da pošljejo svoje prispevke najkasneje do vsake srede v tednu.

V času košnje in žetve

(Ob tekmah koscev in žanjic)

Ni ga kmetskega dela, ki ga obkroža toliko podeželske poezije, ki ga opeva toliko popevk, ki sega tako globoko v dušo naše vasi kot ravno košnja. Košnja je nekaj posebnega v kmetskem življenju, ona je čas vasovanja in ljubezni, čas vriskanja in petja. Ravno košnja nam tako nazorno pokaže vso duhovno povezanost našega kmeta s svojo zemljo; ona je izraz veselja do kmetskega dela, življenjskega optimizma in samozavesti slovenskega kmeta.

Radi tega so vzela tudi Društva kmetskih fantov in deklet baš tekmo v tem kmetskem delu, v košnji, kot svojo najvažnejšo in najlepšo letno prireditev.

Te tekme koscev v košnji so simboli, so slike odnošajev slovenskega kmeta do zemlje in do dela na njej, so obenem izraz samozavesti in borbenosti mlade kmetske generacije.

Predvsem so te tekme izraz one velike povezanosti s svojo zemljo, one zakopanosti v zemljo, one, lahko rečemo, fanatične zagrizenosti slovenskega kmeta do svoje zemlje, ki je dala, da je slovenski narod kljub tisočletnemu trpljenju in zapostavljanju v srcu vendar nezlomljen ohranil častno lice pred zgodovino. Kajti ni nas rešila niti posvetna niti duhovna naša inteligenca; rešila nas je ona nepopustljivą strast slovenskega kmeta do svoje zemlje, ki je ob trdi uri raje zategnil pas do hrbtenice kakor, da bi prodal samo del svoje njive dalje. Rešila nas je ta v sredini srca našega kmeta zasidrana zavest, da je v zemlji nekaj zakramentalnega, nekaj svetega in da ni vseeno, ali se mu rodi sin na trotoarju velemesta ali na lastnem še tako majhnem kosu zemlje.

Te tekme koscev pa so tudi simbol veselja našega človeka do dela. Kajti kmetski človek ne pristopa k svojemu delu tako kot pristopa mestni delavec k stroju — z zagrenjenostjo v srcu. Delo mu je življenje in življenje mu je delo.

Radi tega kmetska mladina teh tekem v košnji ne občuti kot hlapčevsko delo. Baš narobe. One so ji velika pesem, poveličanje svobodnemu delu kot osnovnemu vzgojnemu činitelju vsakega človeka. Samo ono je hlapčevsko, kar se kot hlapčevsko, kot težko in poniževalno občuti.

Toda te tekme v kmetskem delu so obenem izraz in zahteva, da se tako pojmovanemu kmetskemu delu, da ono, kar mu gre. Kajti pisano je: ne zavezuj goba mlatečemu volu; in še je pisano: kdor ne dela, naj tudi ne je!

Te tekme koscev pa so obenem mladi kmetski generaciji izraz in simbol stanovske samozavesti, borbenosti in življenjskega optimizma.

Brez samozavesti pa ni ne svobodnega človeka, ne svobodnega naroda. Samo preko dvignjene stanovske samozavesti bomo dobili po svojem duhu samostojnega, svobodoljubnega, za uspešno življenje sposobnega kmeta-državotvorca.

To prebujeno naše kmetstvo, slovensko in jugoslovansko, se naj vlada samo kakor se sama vladajo Društva kmetskih fantov in deklet, iz svoje inteligence in inicijative. Naš kmetski človek je bil vedno vladan; ali od posvetne gosposke iz »ekstraštiblna« ali od duhovne iz farovža. Okolnost, da je bil vedno le objekt našega javnega življenja, predmet politike drugih, mu je vlila nezaupanje do narodnega vodstva in ustvarilo nevarno psiho-

Kulturna obzorja

Ob zaključku gledališke sezone

Naloge obmejnega gledališča

Najtrdnejši temelj narodnostne kulture so zadostne in kvalitativne kulturne ustanove, katerih nujnost in pomembnost se še prav posebno stopnjuje v obmejnih, tujim kulturnim vplivom najbolj izpostavljenim krajem. Zato je razumljivo, **da bi moral zlasti Maribor biti med vsemi slovenskimi mesti na kulturnih ustanovah najbogatejši in da bi moral postati živo ognjišče slovenske kulture.** Narodnostna mešanica obmejnega ozemlja vzdolž Kozjaka, komplicirana od nezavednih, oziroma premalo zavednih, med dvema možnostima neprestano nihajočih elementov, nedvomno kulturnega uspevanja obmejnega prebivalstva ne pospešuje, temveč mogočno zavira. Vzrok temu stanju, ki je zavzelo zlasti zadnja leta širok obseg, je kaj enostaven: nezadostna skrb za kulturne potrebe ljudstva, bodisi v mestu, bodisi na deželi! Na eni strani primanjkuje učiteljev in šol, na drugi strani pa se je potrebna, v prejšnjem desetletju mnogo aktivnejša kulturna propaganda, zmanjšala. Vse delo je prešlo več ali manj na poedince ter na redka društva, katerih dejstvovanje pa zavoljo omejitve delokroga ter znižanja delovnih moči ne more biti zadostno in ne more zmanjšati nastalih kulturnih praznot. Narodnostna zavest širokih plasti vedno bolj pada, kulturna rast se čedalje bolj ustavlja in prehaja v škodljivo pasivnost, katerih posledic danes sicer še nočemo videti, pa jih bo obmejno prebivalstvo kmalu težko občutilo na lastni koži. To padanje lahko ustavimo le na en način: dvigniti moramo naše obmejno šolstvo, dvigniti delavnost naših kulturnih institucij, jih pomnožiti ter doseči sistematično prizadevanje v kultiviranju slovenskega človeka! Zato je pomen kulturnih sredstev v slovenskem ozemlju vedno izrazitejši; na temelju tega dejstva pa nam vedno bolj prihaja v zavest, da je eno najvažnejših kulturnih sredstev prav tako naše obmejno gledališče.

Mariborsko gledališče beleži zadnjih deset let občuten padec in to s strani delovnega območja, kakor s kvalitativnega vidika. Izgubilo je opero in z njo lepo število pomembnih članov režijskega, pevskega ter orkestralnega zbora; na odru so se naselile operete, ki so skušale zadovoljiti želje povprečnega občinstva, kateremu estetskega okusa zaradi svoje kvalitativne malovrednosti pač niso mogle dvigati. Le drama je ostala ves čas na ugodni umetniški višini, čeprav je tudi njej zaradi odhoda nekaterih odličnih sodelavcev in pa zavoljo notranjih razmer v umetniškem vodstvu dolgo časa grozil kvalitativni padec. V letošnji sezoni je uprava zopet začela uvajati opero, seveda v skrom nih razmerah. Priznavamo napore in stremljenja vodstva po izboljšanju, vendar pa moramo ob pogledu na umetniško bilanco zadnjih let objektivno-kritično ugotoviti, da je umetniškim zahtevam in nalogam gledališča kolikor toliko odgovarjala le drama, dočim so bile operetne izvedbe zavoljo problematične kvalitativne vrednosti malo pomembne ali deloma kulturno celo nepomembne in škodljive. Neprestano čujemo razlage prikazanemu stanju: pomanjkljive dotacije, slabe gospodarske možnosti, ki ne dovoljujejo pomnožitve in umetniške izpopolnitve gledališkega ensembla. Nikakor pa ne smemo misliti, da bi lahko gospodarske neprilike opravičevale nesistematično izbiro programa, ki je skupno s premočnim prilagajanjem repertoarja povprečnim in pod povprečnim okusom pospešila padanje umetniške višine mariborskega gledališča. Res, da se na tak način od časa do časa napolni gledališka blagajna; pri tem pa moramo vedeti, da gledališče ni namenjeno plehki zabavi, temveč mora zasledovati višje, kulturne smotre.

V kakšni obliki bo slovensko obmejno gledališče odgovarjalo uspešnim smotrom? Prvi in glavni temelj temu dosežku bo **ugodna gospodarska ureditev, ki bo dovoljevala pridobitev kvalitativnih režiserjev, igralcev in pevcev ter z njimi izpopolnila doslej premajhno umetniško skupino.** Hkratu pa mora omogočiti zopetno razširitev gledališča: **Mariboru je potrebno popolno gledališče, to se pravi, obsegati mora zopet opero, dramo in operето, da bo moglo v celoti in vse vrste obiskovalcev zadovoljevati, ter da bo ustrezalo obmejnim kulturnim zahtevam.** Kar največjo skrb pa bo potrebno posvetiti sestavljanju programa; dolžnost vsakega in še posebej obmejnega gledališča je, da nudi svojim obiskovalcem repertoir, iz katerega se bodo na smotren način seznanjali z vrednotami domače in tuje literature ter zajeli tok sodobnega razgibanega življenja. Zato mora biti izbira sistematična ter naj takšna kaže jasno linijo nalog današnjega gledališča: ljudstvo mora vzgajati in izobraževati, buditi mu mora smisel za lepo in vredno, kazati mu mora lepote domačega jezika in ga navajati k spoštovanju domačih ter tujih kulturnih vrednot, skratka: izobraževati ga mora tako, da se bo kulturno dvigal in s tem postajal vedno koristnejši ter zavednejši član svojega naroda. Tako kultiviran človek se ne bo napajal z literarnim, glasbenim ali kakršnimkoli drugačnim šundom, ne bo hodil iskat nadomestila v tuje kulturne centre in ne bo podcenjeval lastne kulture: gledališče, ki bo pravilno doumelo svojo nalogo, mu jo bo namreč prikazalo v resnični vrednostni višini, postalo mu bo vir njegovih kulturnih potreb in vrelec kulturnih sil njegovega naroda.

Danes, ko je spričo novih mej slovenska obmejna kulturna problematika ostra bolj kot kdaj poprej,, je potreba po razvojnem dvigu in razširitvi naših kulturnih ustanov nadvse očita. Ne smemo biti zadovoljni z malim, nepopolnim, niti ne smemo imeti strahu pred resnico, ki vedno zdravi pomanjkljivosti. Zato usmerjamo našemu obmejnemu gledališču svojo pozornost ter sodelujemo skupno z odličnimi činitelji v stremljenju po njegovi gospodarski, delovni ter umetniški izpopolnitvi. Popolno gledališče in kvalitetno gledališče — to je najvažnejše načelo, ko mora postati norma, — v spoznanju, da na temelju izpolnjenih pogojev tretji in četrti sloj za višje kulturne vrednote nista le sprejemljiva, temveč jih za svoj duševni razvoj tudi nujno potrebujeta. Vsem naj postane dostopno naše gledališče, vsem naj bo žarišče, ki bo v polni meri sodelovalo v kulturni rasti slovenskega človeka. Takšno šele bo ponosen in trden branik slovenske kulture na ozemlju najbolj perečih narodnostnih kulturnih križanj.

dc.

Opomba uredništva: Vodstvu in osobju mariborskega gledališča je treba priznati, da se vsestransko trudi za napredek in izpopolnitev repertoarja in za to, da se čim bolj dvigne poslanstvo našega obmejnega gledališča. Vendar pa v prvi vrsti zunanje okolnosti igrajo odločilno vlogo za razne pomanjkljivosti. K tem okolnostim pa se ob priliki še povrnemo.

— —

Kulturni drobiž

Sodobni plesi. Znana plesalka Mira Holzbachova, ki je z velikim uspehom nastopala v Madridu, Barceloni in Parizu, kjer je plesala v korist španskih otrok, nastopa sedaj v Pragi. Nekaj naslovov njenih plesov: »Mme Europa«, »Plinski napad«, »Španija« in drugi satirični nastopi. Čisti dobiček prireditve gre v korst Narodne zbirke za obrambo države.

Slavist knez N. S. Trubeckoj, ki je bil eden največjih sodobnih lingvistov je v svojem 49. letu na Dunaju umrl.

Sovjetski pisatelj Nikolaj Ognjev, čigar roman iz dijaškega življenja »Dnevnik Koste Rjabceva« je v nemškem prevodu tudi pri nas znan, je pretekli teden v Moskvi umrl. Bil je urednik revije »Oktober«.

Shaw, ki so ga nekateri že pokopavali, je, kakor poroča »Daily Telegraph«, zopet zdrav. Letos je star 82 let.

Časopisi v Jugoslaviji. V Jugoslaviji izhaja 1300 časopisov in revij (od tega 332 dnevnika). 59 jih izhaja v drugih jezikih (nemško, madžarsko, pa tudi češko).

Cankarjev »Hlapec Jernej« je izšel v madžarščini. Prevel ga je Pavel Augustin. Madžarska kritika ga je zelo laskavo sprejela.

PREJELI SMO

Roditeljski list. Št. 10. S to številko se zaključuje prvi letnik tega našega edinega poljudno pedagoškega lista, ki se je v kratkem času svojega izhajanja prav dobro uveljavil. Iz zanimive vsebine navajamo nekaj naslovov: Ob zaključku prvega letnika. — Dr. F. Toplak: V čem pogosto grešijo mlade matere. — M. Mencej: Starši duševno zaostale dece. — Dr. P. Strmšek: Moj otrok. — A. Žerjav: Poglavje o popravnih izpitih. — Dušan M.: Bolest učiteljice Vande. — Dr. V. Schmidt: Kako vplivajo starši na bodoči poklic svojih otrok. — I. Potrč: Zgodba o Matjašiču. — Številko zaključujejo Vzgojni in Zdravstveni nasveti ter razpravljanje o tem: Kako se naj deca oblači in o Roditeljskem pokretu.

Zadružni vestnik. (Št. 6.) Vsebina: Pridobivanje in prestanek članstva v zadrugi. — Važna opozorila glede obračunov kmetskih dolgov. Sporočila zveze, Zadružni gospodarski pregled in Beležke.

Mladi Prekmurec. Št. 9—10. Zdi se, da tvori Mladi Prekmurec izjemo med dijaškimi listi, ki so pri nas vedno le životarili, dokler jih ni zadušil deficit. Mladi Prekmurec izhaja že drugo leto in številka za številko redno zagleda beli dan. Že to je dragocen uspeh, ki se ga mora vsak, ki mu je kaj za napredek naše najoddaljenejše in najbolj zapuščene pokrajine. In prav vsebina lista nam je porok, da bodo tudi za Prekmurje še prišli boljši časi; kajti tolik idealizem mora roditi uspehe.

V zadnji številki so prispevali Ivan Šiftar, Franc Muršič, Paljin pesmi, Ferdo Godina in Simončič pa leposlovno prozo. Posebno zaimive so razprave, ki nas seznanjajo s problemi Prekmurja, tako Ivana Slovina »Razmišljanje ob problemu narodno-obrambnega dela v Prekmurju. ki ostro analizira položaj in daje nekaj konkretnih smernic, ki bi tudi drugod veljale, nadalje Kokoljeva razprava »Kako so nekoč potujčevali mlade Prekmurce« in zgodovinski članek Franja Gumilarja »Prvi turški vpadi v Prekmurje«. Ob koncu so zanimivi aktualni Zapiski in Razno, kjer se glosirajo razni sodobni pojavi in dogodki.

Zvonček (Št. 6. L. 39.) ima sledečo vsebino: M. Golar: Večerna (pesem). — Davorinov: »Zgodba o črnčku Alaburiju in o belem Evropejčku«. — V. Bitenc: »Pretrgana žoga«. — Osmrtnica Dr. Ivanu Lahu. — L. Koželj: »O dobrotnem oblaku«. — Pesem o mrzlem in gorkem stricu. — F. Razpotnik: Kaznovani skopuh. — B. V. Radoš: »Zvezdice« (pesem). — M. Jankovič: »Zajec« (Korejska pravljica) in slično blago, ki prija mladim bravcem.

Československo jihoslovanska revue (3—4. VIII.). Že osem let izdajata Československo-jihoslovanska liga v Praze in Savez Jugoslovansko-češkoslovaških liga u Beogradu to zanimivo in posebno v današnjih dneh prepotrebno revijo, ki navezuje stike med bratskimi narodi. Le nekaj naslovov v informacijo: uvodnik o obletnici 13. IV. 1918. ob manifestaciji češkoslovaško jugoslovanskega bratstva, Novakovićev prikaz pesmi Tina Ujevića, kratki članki o Pavlu Popoviću (Heidenreich), Strakatem (Pata), Kubi (Heidenreich) in o Marjanoviću; nadalje opis Kudrovskega: »Visoki Dečani« in poročilo o delovanju Češkoslovaško-jugoslovanske lige v letu 1937. Pod naslovi: Oglasi- Literatura-veda-umetnost, Jugoslovanske literarne novosti, Gospodarstvo in socialno življenje, Turistika. Z naših odborov in lig in Razno je vse polno drobnih novic in vesti, ki zanimajo slovansko orientiranega čitatelja. Priloga »Slovanski Jadran« je tujsko prometnega značaja. V njej sta dva prevoda iz Župančiča.

loško razpoloženje. Zlasti danes in na naših narodnih mejah. Saj je »politiš človek« skoraj enak prevarantu.

Onemu, ki samo služi drugim, postaja vseeno, kdo je njegov gospodar; merodajna mu je veličina plače in nevarno je, če zapade cel narodni stan — zlasti če je to temeljni stan, moralni in fizični hranitelj celega naroda — takemu mišljenju in gledanju. Zato je treba, da kmet občuti tudi v javnem življenju svojo organizirano moč in vpliv na celotno javno življenje. Tu je baza njegove stanovske, pa tudi državne in nacionalne samozavesti.

Te tekme koscev pa so tudi izraz borbenosti mlade kmetske generacije.

Doslej je bilo naše kmetstvo in z njim ves naš narod v tisočletni defenzivi. Doslej smo se pripognili, ako so prihrumeli viharji, da so odhrumeli preko nas; odslej pa gre za ustvaritev državnega naroda. Vslej gre za vprašanje, ali se je ohranila resnično v srcu našega naroda kljub tisočletnemu robovanju vendar volja po svobodi in želja za herojstvom. Samo ako bo naš kmetski fant pregnal iz svojega srca vsak instinkt bojazljivosti, samo ako bo hotel po svojem značaju borbeno življenje, samo ako bo po svojem rojstvu pripravljen dati srčno svojo kri za poslednji ogon slovenske in jugoslovanske njive, samo tedaj bomo prenehali biti narod hlapcev. Tedaj pa bo tudi konec barantanja s slovensko zemljo in konec bojazni zanjo.

Zato se vzgaja kmetska mladina borbeno in disciplinirano, optimistično in stanovsko ter nacionalno samozavestno. Ta smisel ima današnja kmetska generacija iz sebe same in v tej smeri se hoče izživeti. Na tej poti gre nasproti ustvariti novega slovenskega kmeta, lepšega in svobodnejšega.

SKRBI ZA »EDINOST«!

Navaden zavojček za približno 1 kg marmelade, cena Din 4·—

RADIO LJUBLJANA

Nedelja, 3. julija: 8 Salonski trio (gg. K. Novak, Comelli, B. Borštnik). 9 Napovedi, poročila. 9.15 Prenos cerkvene glasbe iz franč. cerkve. 9.45 Verski govor. 10 Vesel drobiž (plošče). 11.30 Otroška ura (gdč. Slavica Vencajz). 11 Prenos promenadnega koncerta vojaške godbe. 12 Slovenske pesmi. 13 Napovedi. 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra. 17 Kmet. ura: Gospodarska navodila in poročila. 17.30 Koncert lahke glasbe. Sodelujejo: gg. Janko Praprotnik (harmonika), Vilko Skok in Ivan Kosi (citraški duet). 19 Napovedi, poročila. 19.30 Nac. ura. 20 Iz slovanskih oper. Sodelujejo: ga. Ivanka Ribičeva in ga. Nuša Španova ter Radijski orkester. 22 Napovedi, poročila. 22.15 plošče.

Ponedeljek, 4. julij: 12 Kmečki trio. 12.45 Poročila. 13 Napovedi. 13.20 Operetni zvoki (plošče). 14 Napovedi. 19 Napovedi. 19.30 Nac. ura. 19.50 Zanimivosti. 20 Plošče. 20.10 Vzroki poškodb pri vajencih — obratne nezgode (g. dr. Tone Krišper). 20.30 Koncert narodnih pesmi. Sodelujejo: g. Friderik Lupša in Radijski orkester. 22 Napovedi, poročila. 22.15 Kvartet mandolin.

Torek, 5. julija: 12 Plošče. 12.45 Poročila. 13 Napovedi. 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra. 14 Napovedi. 19 Napovedi, poročila. 19.30 Nac. ura. 19.50 Deset minut zabave. 20 Plošče. 20.10 Gotsko stensko slikarstvo na Dolenjskem (g. Jože Gregorič). 20.30 Koncert Radijskega orkestra. 21.15 Brahmsova ura. Sodelujejo: gdč. Ročnik Dana (alt) in g. prof. Marjan Lipovšek (spremljava in solo). 22 Napovedi, poročila. 22.15 Preenos lahke glasbe iz kavarne »Nbotičnik«.

Sreda, 6. julija: 12 Plošče. 12.45 Poročila. 13 Napovedi. 13.20 Pisana trata (plošče). 14 Napovedi. 18 Magistrov trio. 18.40 Opazuj in poskušaj (g. Miroslav Adlešič). 19 Napovedi, poročila. 19.30 Nac. ura. 19.50 Flotow: Aleksander Stradella, uvert. (plošče). 20 Kvartet mandolin. 20.45 Koncert pevskega zbora »Ljubljanski zvon«. 21.30 Bolgarska plesna glasba (plošče). 22 Napovedi poročila. 22.15 Harmonika solo, g. Rudolf Pilih.

Četrtek, 7. julija: 12 V poletju za oddih (plošče). 12.45 Poročila. 13 Napovedi. 13.20 Koncert slovenskih skladateljev (Radijski orkester). 14 Napovedi. 19 Napovedi, poročila. 19.30 Nac. ura. 19.50 Deset minut zabav (g. Fr. Lipah, član Nar. gled.) 20 Puccini: Dva speva iz op. Madame Butterfly (Zlata Gjungjenac). 20.10 Slovenščina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič). 20.30 Vijolinski koncert g. prof. Karla Rupla, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek). 21.15 Koncert Radijskega orkestra. 22 Napovedi, poročila. 22.15 Okrogle in vesele (plošče).

Petek, 8. julija: 12 Naši pevci, naše pevke (plošče). 12.45 Poročila. 13 Napovedi. 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra 14

Sobota, 9. julija: 12 Plošča za ploščo hiti, z vsake veselje doni. 12.45 Poročila. 13 Napovedi. 13.20 Plošče. 14 Napovedi. 18 Za delopust (igra Radijski orkester). 18.40 Pogovori s poslušalci. 19 Napovedi, poročila. 19.30 Nac. ura. 19.50 Pregled sporeda. 20 O zunanji politiki (g. dr. Alojzij Kuhar). 20.30 Pisan večer. 20 Napovedi, poročila. 22.15 Radijski orkester. 23 Poročilo o pripravah za XX mednarodni kongres katoliških esperantistov v Ljubljani.

Naše tržišče in cene

Les. Povprevčno se gibljejo cene: Tesan les 160—220 din za kub. meter. Smrekovi hlodi od 130—160 din, borovi hlodi od 140 do 180 din, macesnovi hlodi od 250—340 din. Drva trda od 60—75 din za meter. Smrekov rezan les 300—370 din za kub. meter.

Živina. Povprečno se na sejmih gibljeje cene naslednje: voli od 3.50 do 6 din za kg, še boljšo ceno imajo plemenski voli, molzne krave 4—5, klavne krave 3.75—5, plemenske krave 3.50—4.50, telice 3.50—5.50, mlada živina 4—6, teleta 5—6,50 din.

Svinje. Povprečne cene: 5—6 tednov stari prašički 90—115 din, 7—9 tednov stari 120—150, 3—5 mesecev stari 170—240 din, 6—10 mesecev 260—500 din komad, špeharji do 10.50 din kg, pršutarji 8—9 din, debele svinje po 8.50, plemenske 6—8 din.

Kože. Svinjske surove po 6—8 din, goveje 10—12 in telečje 12—14 din.

Seno in slama. Cene sena polagoma popuščajo in se gibljejo za 100 kg od 45—60 din, slama pa 25—35 din.

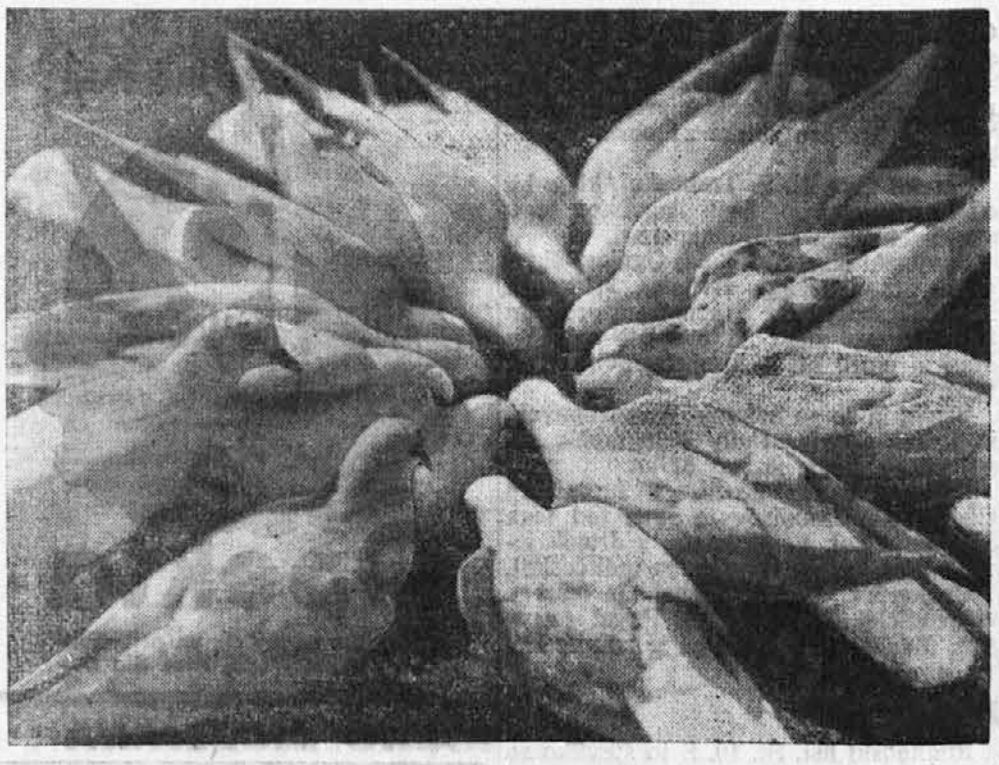

GOLOBČKI KRAMLJAJO MED SABO . . .

Za dom in pridne roke

Materinstvo in vzgoja

Utrjevanje dojenčkovega telesa. Tudi dojenček se mora gibati. Gibanje utrjuje človeško telo. Odrastli ljudje se bavijo radi tega s telovadbo in športom; kmet dela na polju, delavec v delavnici. Komur se ni treba gibati radi borbe za vsakdanji kruh, ta se pač giblje zato, ker telo to zahteva — bavi se s telovadbo in športom. Dojenčku ni treba delati, a tudi za potrebno gibanje v svrho utrjevanja telesa še nima potrebne sposobnosti. Materina skrb je, da poskrbi, da se njeno dete že v najnežnejši mladosti telesno utrdi — to mu bo pozneje tudi v duševno oporo, ker znan je pregovor: »V zdravem telesu prebiva zdrava duša.«

Mati (lahko pa tudi oče) naj posveti vsak dan par trenutkov dojenčkovi telovadbi. Marsikateri materi se bo zdela ta zahteva smešna. Pa ni tako. Dojenček ves dan miruje, a vsi dobro vemo, da baš gibanje krepi telo.

Naj navedem vsaj nekaj vaj, ki bodo pravilno izvajane otroku tako utrdile telo, da bo mu za vse življenje trdna podlaga zdravju. — Tiste vaje, ki služijo za razvoj tilnika, hrbta in vsega telesnega mišičja, so najbolj važne in moramo začeti z njimi v zgodnji mladosti. Mišičevje trebuha in srca utrdimo otroku tako, da ga položimo na trebuh, mu strnemo roki na hrbtu, dvignemo nekoliko glavo, a z nogami bo pričel takoj sam brcati. Za utrditev vratnih in hrbtnih mišic je dobra tudi ta vaja: Otrok leži na trebuhu in mora glavo počasi obrniti nazaj. Pri tem se mu napno mišice vratu in hrbta. Ta vaja je pa samo za tiste dojenčke, ki že nekaj časa vadijo. Izprva jo delamo na postelji ali na kakšni drugi mehki podlagi.

K vsem najraznovrstnejšim vajam, ki si jih lahko tudi mati sama sestavi, pa spada seveda spretnost. Gledati moramo, da dojenčku ne škodujemo, namesto da bi mu koristili. Vso telovadbo z dojenčkom moramo izvajati igraje. Kadar mora dvigniti roko, mu pokažemo kak predmet, ki ga ima zelo rad. Tak predmet z eno roko dvignemo, a ko seže otrok po njem ga prenesemo v drugo roko in otrok gre s svojo ročico za njim ter tako podzavestno izvede vajo. Če hočemo, da se bo otrok zasukal, naredimo takole: ko leži na trebuhu, mu pokažemo predmet, ki bi ga rad imel, od strani, potem ga nesemo počasi čez njegov hrbet. Otrok bo šel nehote za njim in napravil obrat. S tem je otrok zaposlen, zdi se mu, da se igra, pa vendar izvaja prve telovadne vaje.

Starši ne bodo nikoli obžalovali, če že na vsezgodaj prično otroka na ta način utrjevati. Tak otrok bo pozneje trden in krepak. Ta trdnost bo potem najboljše varstvo proti raznim zahrbtnim boleznim.

— —

Ne dajte otrokom alkohola

Da je alkohol otroku škodljiv, za to ne rabimo nobenih dokazov in bi bilo vsako razpravljanje o tem odveč. Pač pa je treba in bo še treba v tej zadevi spregovoriti še mnogo besed, kajti znano je, da je dandanes kljub temu, da jim je znan škodljiv vpliv alkohola, še mnogo mater, ki dado piti otrokom in to celo dojenčkom.

Kar se tiče dajanja alkoholnih pijač otrokom, se ne greši toliko v mestih, kakor na deželi. Na kmetih je vino neverjetno spoštovana tekočina. To pa radi tega, ker se kmet zaveda, koliko je stroškov in trpljenja, preden priteče žlahtna kapljica. Kmet je trdno uverjen, da mu daje vino moč, pa ga od časa do časa zvrne merico. V tej slepi veri in v želji, da mu bodo tudi otroci močni, prične kmet grešiti že pred otrokovim rojstvom. Že v stanju nosečnosti se nekatere žene prav pridno nalivajo z vinom, misleč, da bo to v korist njim samim in otroku. Ko pride težka ura, se pojavijo ljubeznive sosede, a nobena ne upa v hišo, če ni oborožena s steklenico vina. Porodnica pa pridno pije, da bo imela več mleka. Če potem novorojenčka neusmiljeno zvija, iščejo vzrok vsepovsod, samo ne v vinu.

Kolikokrat vidimo brezvestno mater, ki nastavi kozarec z vinom k ustam otroka, ki ga drži v naročju. Otrok srkne enkrat ali dvakrat. Če bi se takšna mati zavedala, da je za nežni otroški organizem tudi ta majhna količina vina zadosti in da otroka prav tako upijani kakor odrastlega človeka par kozarcev in če bi se zavedala, kake kvarne posledice pusti stnje pijanosti na človeku, posebno pa še na otroku, bi ji pač nikdar več ne prišlo na misel, da približa kozarec z vinom otrokovim ustnam. Tak otrok, ki so ga že v naročju navadili na skušanje vina, prične pozneje sam grabiti za kozarcem. Starši se temu privadijo in otrok pije ob vsaki priliki. Zgodi se celo, da se ponašajo pred sosedi, češ, moj mali pa spije toliko in toliko, pa se mu nič ne pozna. Matere, ki dajete svojim otrokom vino, nikar ne mislite, da se jim nič ne pozna. Posledice pridejo pozneje. Nikar se ne čudite, če vam zdravnik sedemletnega otroka, pri pregledu ob vpisovanju novincev v šolo, odkloni, češ, da je preslaboten. Nikar se ne čudite, če v šoli zaostaja, nikar se ne čudite, če prične vaš otrok hirati v času, ko bi moral biti kakor kri in mleko, prava podoba zdravja in mladosti.

Ako želite svojim otrokom dobro, ne dajajte jim alkohola, še celo ko odrastejo, jih odvračajte od te strašne more človeštva.

Zdravilna moč sadja

Splošno znano je, da je sadje jako zdravo. Tudi kuhanemu in konzerviranemu ostane vsaj del njegovih redilnih in krepilnih sestavin. Dobro je torej, da vemo, kakšne zdravstvene učinke imajo različne vrste sadja.

Češnje čistijo kri. — Jagode tvorijo kri. — Kosmulje (kosmato grozdičje) je jako priporočljivo za one, ki trpe na obolenju žlez. — Robidnice so izvrstno sredstvo zoper malokrvnost. V njih je zelo mnogo železa in fosforja. — Maline lajšajo in manjšajo vročico, če dajemo bolniku njih sok, pomešan z vodo. Pri zdravih ljudeh pa poživljajo delovanje črevesja. — Kresno grozdičje (ribez) pa je treba uživati s premislekom. Sadna kislina, ki je zastopana v grozdičju v zelo veliki meri, pospešuje iztrebljanje. Če ga torej preveč uživamo, nastane v telesu neko splošno nerazpoloženje. V zmernih obrokih so pa ribezove jagode eno najboljših čistil za kri.

Treba pa je na tem mestu tudi omeniti, da lahko sadje človeku neprimerno bolj škoduje nego koristi, če ga uživa neumitega. Posebno, kadar kupimo sadje na trgu, ga moramo skrbno umiti, kajti kaj vemo, skozi kakšne roke je že šlo. Razen tega se nabira na njem prah. Tudi sadje, ki smo ga pravkar otrgali z drevesa, moramo umiti. Po sadju plazijo razne žuželke, ki so bile poprej bogve kje in lahko sadje okužijo. Če nič slabšega, lahko dobimo okoli ust izpuščaje, kar tudi ni prijetno.

Boleče noge

Zelo mnogo je žensk, ki jih mučijo boleče noge. Visoke pete in tesni čevlji povzročajo obtiščance, trdo kožo, kurja očesa in rast nohtov v meso. Če hočemo imeti zdrave noge, si moramo v prvi vrsti kupiti dvolj velike čevlje z ne pretirano visoko peto. Večina žen se itak zaveda, kje je vzrok bolečim nogam, a so kakor star pregovor pravi, za lepoto pripravljene vse potrpeti. Ne pomislijo pa, da jim bo to noge tako uničilo, da bodo vse prezgodaj postale šepave starke in si bodo še razmeroma mlade morale omisliti čevlje stare mame.

Noge si moramo vsaj trikrat na teden okopati. Tudi skozi čevlje prihaja na noge prah. Napačno je mnenje, da je treba umivati in negovati samo tiste dele telesa, ki so vidni, tako na primer roke in obraz, ostale dele telesa pa zanemarjati. Vaše noge naj bodo zmerom čiste. Po kopeli si noge dobro otrite in nasujte med prste riževe moke. Tiste, ki imajo na nogah presuho kožo, pa si naj vriblejo med prste nekaj vazeline, da jim koža ne bo pokala.

Kurja očesa, obtiščance in trdo kožo si lahko sami porežemo ali pa si kupimo kakšno sredstvo za odpravo teh nadlog. Vendar pri rezanju moramo biti silno previdni in skrajno čisti, sicer lahko nastopi zastrupljenje krvi, kar se je že zelo pogosto zgodilo neprevidnežem. — Boleča mesta je dobro masirati z mastno kremo ali vazelino. Nohti na nogah naj ne bodo predolgi, ker to človeka ovira pri hoji in trga nogavice.

Žene, ki mnogo stojijo in mnogo hodijo, bi si morale vsak večer umiti noge. Kopel ublaži bolečine in osveži mišice na nogah. Dobro je tudi, če si boleče noge masirate, toda vedno od spodaj navzgor, da ni krvni pritisk navzdol premočan.

Če se lasje cepijo

Nekaterim ljudem, posebno ženskam, se jako radi cepijo lasje. To je neprijetno, ker zgleda takšna glava silno nenegovana. Lase, ki se cepijo, je treba skrbno negovati. Nikakor ne smemo glave obdelovati z ostro krtačo ali pa s pregostim glavnikom. Zlasti pa ne smemo takim lasem odvzeti maščobe, ker bodo potem še bolj krhki in se bodo še bolj cepili. Na smemo jih preveč pogosto umivati, zlasti ne s preostrim milom ali celo s sredstvi, ki vsebujejo sodo. Če jih že umivamo, smemo uporabiti rumenjak v topli vodi ali pa čaj iz kamilic. Las ne smemo posušiti pri peči ali pa z vročim zrakom, ampak na priroden način z brisalko. Razcepljene lase je treba na vrhu obrezati, da prehitro ne razpadejo. Ni pa priporočljivo, da lase, ki se cepijo, prepogosto žgemo z železom za navijanje, ker postanejo potem še bolj krhki. Dobro je, če si lase večkrat namažemo z briljantino na ta način, da denemo malo briljantine na mehko krtačo ali pa redek glavnik.

KUHINJA

Poletna juha. Vzami korenje, zeleno, kolerabo, por, glavno solato, kislico, karfijolo nekoliko krompirja in ohrovta. Vso to zelenjavo zreži kakor rezance, da je boš imela za dva krožnika. Zelenjavo potem operi, vzami 8 dkg surovega masla ali masti in praži pol ure zelenjavo. Nato prilij 1¼ l vode in kuhaj dokler ni zelenjava mehka. Dodaj soli, popra in drobno narezanega peteršilja. Serviraj juho z opraženim kruhom.

Pišče v obari. Pišče lepo osnaži in zreži na šest koščkov, povaljaj vsak košček v moki, položi košček poleg koščka v kozo, polij jih s segretim surovim maslom, pusti, da steče maslo na dno, nato pokrij in praži. Ko se koščki nekoliko spenijo, jih obrni in opraži še na drugi strani, prilij nato juhe, prideni majorana, soli in limoninih lupinic ter kuhaj, da postane meso mehko.

Telečje meso z gobami. Telečje meso moraš najprej v dobri mesni juhi pol mehko skuhati, potem na majhne kosce zrezati in pražiti skupno z drobno zrezanim peteršiljem in na liste zrezanimi gobami v masti, dokler ni meso popolnoma mehko. Nato opraši nekoliko z moko, prilij juhe in pusti, da še enkrat prevre.

Krompir v papriki. Olupi, operi in zreži na kocke 2 debela krompirja. Deni v kozo žlico masti, na listke zrezano čebulo, ščep sladke in ščep pekoče paprike. Ko se čebula zarumeni, prideni pripravljeni krompir. Praži ga med večkratnim mešanjem 10 minut, osoli ter prideni žlico paradižnikove mezge, nekoliko drobno zrezanega zelenega peteršilja in prilivaj počasi ¼ l tople vode. Ako hočeš, pridni tudi nekoliko kumne. Vse skupaj kuhaj še ¼ ure.

Vanilijevi rogljički. Deni na desko 18 dkg moke, 14 dkg surovega masla, 7 dkg sladkorja, 6 dkg zmletih lešnikov, mandljev ali orehov. Iz tega napravi testo, ki ga razrezi na koščke orehove velikosti. Zvaljaj za prst dolge, na konceh koničaste svaljke, ki jih polagaj na pekačo za prst narazen in vsakega sproti zaokroži, da dobi obliko rogljička. Postavi jih v srdnje vročo pečico, da se malo zarumene. Pečene povaljaj še gorke v vanilijevem sladkorju.

Jagodni kolač. Napravi testo iz 14 dkg surovega masla, dveh rumenjakov, 21 dkg moke, 1 žlice sladkorja in zavitka pecivnega praška. Testo tanko razgrni po namazani in z moko poprašeni pekači. Pomagaj si z rokami. Ko je pečeno, pusti da se ohladi. Napravi snega iz 4 beljakov, daj vanj 20 dkg sladkorja v prahu ter malo vanilije, namaži s tem snegom pečeno testo in po vrhu nasuj jagod. Postavi kolač v pečico, da se sneg strdi.

Črešnjeva torta. 3 rumenjake, 10 dkg sladkorja in zavitek vanilijevega sladkorja stepaj tako dolgo, da se zapeni. Nato dodaj zmletega cimeta in klinčkov, trdi sneg treh beljakov, a nazadnje 7 dkg drobtinic, katerim si primešala noževo konico pecivnega praška. To zmes daj v dobro namazani tortni kalup, obloži po vrhu s črešnjami in počasi speči.

Preprosto sirovo pecivo. Skuhaj ½ krompirja, ga olupi, nastrgaj ali zmelji na mesnem stroju. Dodaj 16 dkg dobrega, mehkega domačega sira, 1 jajce, sol, nekoliko sladkorja, cimeta, 4 dkg rozin in toliko moke, da dobiš precej rahlo testo. Razvaljaj testo za prst na debelo, izreži krapčke, jih speči v masti, potrosi s sladkorjem in serviraj.

Orehove rezine. Dve jajci in 10 dkg sladkorja v prahu stepaj tako dolgo, da se zapeni. Dodaj 6 dkg drobno zrezanih orehov in nekoliko na drobne kocke zrezane čokolad (ali žlico kakaoa in žlico sladkorja), 20 dkg moke in 5 dkg raztopljenega surovega masla. Zmeso speči počsi v pekači in pečeno razreži na palčice, ki jih serviraš k čaju, vinu in sličnemu.

Grmada. V ½ litru mleka, v katerem si raztepla 2 rumenjaka in 5 dkg sladkorja v prahu, namoči 5 mlečnih rogljičkov (ali 3—4 žemlje). Večjo kozo namaži, sesuj v njo polovico zmesi, namaži z marmelado, daj na vrh druog polovico zmesi, postavi v pečico in na pol speči. Medtem napravi sneg iz 2 beljakov, kateremu si dodala 10 dkg sladkorja. Razgrni sneg čez pečeno zmes in postavi ponovno v pečico, da sneg nekoliko zarumeni.

V nižini

ALBIN PODJAVORŠEK

I.

Človek stopi s svojega vzvišenega trona, da pogleda, kaj je tam spodaj. Tam spodaj namreč, kjer so Križe.

Dá, tam je menda konec sveta. Še pelje v globel steza. Potem pa je konec: iz tiste kotanje ni izhodov. Kakor mišja past je: vanjo more, iz nje pa ji brani brez števila bodic.

Ko naravná človek korak tja doli, mu ni niti čudno pri srcu. Kako tudi? Saj je sit, sit kruha, vina, mesa; in tolsto lice se sveti kakor sonce. In ravnodušno zre to tolsto sonce naokrog.

Tule so še neki holmi. Zadaj so neke vrste gore. Ne navadne gore. Zakaj ena kot druga je zgoraj robata, da ne moreš preko robov, strani pa navpične. In tako sploh ne moreš razumeti, jeli imaš kak konec. Kje? Neprenehoma se vzpenja, vrha ni. Vrha, da bi vsaj pogled počil. A to je itak vseeno! Saj si sit! In, če so noge trudne, kaj bi se trudile še bolj. Saj je tam zgoraj (tam bi prav za prav nekje le moral biti vrh) vse v redu!

Misli tolažijo izgovore:

Pustite, noge, vsako hrepenenje! Ni li lažji hod navzdol?

Brez začudenja nadaljujejo pot v globel. Še skoraj z navdušenjem: tule v nižini bo senzacij, brezmejnih senzacij, do nezmernosti. Haha! Začuješ smeh okrog sebe. Pogledaš, vidiš samo ničevnost. Kakor duh se plazi za tabo. Ne veš, ti bo li zagospodovala, ali ti bo brezpogojno vdana dekla. In boš ti nje diktator. Bodi! Kakor bo pač prišlo. Ne bomo večno živeli! In bogovati ti je dano le enkrat v življenju.

Obstaneš, da bi počil. Prehiteva te ničevnost s potjo. Z dušo objemaš njen stas: trebušata ničevnost, cent do dva težka. In stopa vate pravo začudenje: glej, peruti ima, segajoče od obzorja do obzorja. (Midva, oba, vsak, imava svoje obzorje.) Zrak mejijo. Spodnje plasti vlada. Vso to globel.

Poročali smo že, da so Poljaki prepeljali v svojo domovino zemske ostanke poljskega svetnika sv. Andreja Bobole. Na podobi vidimo, kako polaga na krsto svetnika predsednik poljske republike Moscicki odlikovanje neodvisnega križa. Tej svečanosti je prisostvovalo okoli 100.000 ljudi.

Narod, ki ne plačuje davkov

V Jugoslaviji imamo še nomadsko nastrojene ljudi Čudna Djevdjelija

Vsekakor še imamo v Evropi nomadsko nastrojenih ljudi. Jugoslavija je lahko ponosna, da jih ima — razun visokega severa — samo še ona. Vsekakor je prištevati prebivalce obmejne Djevdjelije med nomade. Vsi prebivalci te obmejne naselbine ob jugoslovensko-grški meji namreč zapustijo z živino vred pričetkom poletja svoje bivališče in gredo visoko na planine. Ko je eno mesto živinica popasla, si pa izberejo drugod drugo pašo. Ljudje živijo v šotorih, se selijo od ene gorske paše do druge na slepo srečo in šele oktobra se vrnejo zopet v Djevdjelijo. To so Karakahanci, pleme, ki je poprej živelo v severnem delu Epira na Grškem. En del je ostal v Grčiji, drugi se je pozneje izselil v Djevdjelijo, vendar je ohranil prvotne šege in navade. Kakor v svoji pradomovini, so ostali i v Jugoslaviji dobri rejci ovac. Karakahanci žive popolnoma za sebe, priznavajo pa samo svojega voditelja, ki je pa z jugoslovenskimi državnimi oblastmi v najboljših odnošajih. Tem ljudem ni treba plačevati nobenih davkov in tudi vojakom jih ne kličejo.

Voditelj daje dovoljenja za vse, tudi za sklepanje zakonov med pripadniki plemena. Po stari šegi zaročajo deco ko je stara 7 do 8 let. S 14. letom se že ženijo. V večini slučajev se ženin in nevesta vidita šele na dan poroke. Ti ljudje so, kakor rečeno, dobri rejci ovac in izdelujejo iz ovčje volne krasno sukno. Obleko iz tega sukna nosijo po zimi in v letu. O kaki izobrazbi seveda ni govora. Karakahanci ne znajo pisati, ne čitati. Kjer je potrebno, se pojavi voditelj plemena, zlasti napram državnim in drugim oblastem. Voditelj plemena čuva i nad imovino vseh pripadnikov plemena. Ko pride novo jagnje na svet, si zabeleži voditelj ta dogodek na posebno palico z zarezo. Vsak pripadnik plemena ima svojo palico, ki se nahaja v »arhivu« voditelja. Ta palica pokazuje torej bogastvo tega ali onega pripadnika. Med temi čudnimi ljudmi so prepiri zelo redki. Kolikor jih pa je, jih voditelj po navadi rešuje na svoj salomonski način.

— —

Francoski poslanec je koristen

Francoski volivci imajo svoje posebno pojmovanje o narodnih poslancih, v kolikor se to tiče njihovih dolžnosti in nalog. Predvsem so mnenja, da se ga more brezobzirno uporabiti za vse namene. Če gre za dodelitev kake trafike, za mesto podeželskega pismonoše, za kako subvencijo požarni brambi v svrho nabave nove brizgalne, odškodnino po toči ali poplavi: vedno in vedno kličejo gospoda narodnega poslanca. Sprejemnica v burbonski palači v Parizu je vedno napolnjena z ljudmi, ki iščejo »svojega« poslanca. Narodni poslanec mora biti navzoč doma pri blagoslovitvi nove šole, bolnišnice ali kake društvene zastave. Navzoč mora biti ob vsakem gospodarskem kongresu ter pri razdelitvi nagrad. Brezpogojno mora izpregovoriti ob takih slavnostnih momentih, udeležiti se mora banketov, tikati se s svojimi šolskimi tovariši itd. Koliko noči se prevozijo gospodje francoski poslanci po železnicah. Zares: biti v Franciji poslanec, res ne pomeni lizati sladkorja. Za to je treba veliko požrtvovalnosti in predvsem železnega zdravja.

OGLAŠUJTE V »EDINOSTI«!

Zemljepisne beležke o vljudnosti

Pojmi o vljudnosti so na vsem svetu popolnoma različni. Kar smatrajo v eni deželi kot pravo vljudnost, je v drugi že očitna kršitev morale.

Pravi Amerikanec polaga zelo rad svoje noge na svojo pisalno mizo in jih ne potegne z nje, če kdo slučajno vstopi v njegovo sobo. On se tudi ne čudi, če obiskovalec ne sname pri vstopu v sobo svojega klobuka. Amerikanec ceni vsakogar šele tedaj, če se je akomodiral njegovemu pojmovanju o življenju, kakor ga pojmuje Amerikanec.

Muslimana na primer se ne vprašuje po zdravju njegove žene. To bi bila nevljudnost, ki je ni mogoče popraviti. Nasprotno pa je smatrati za veliko vljudnost, če vprašaš muslimana za zdravje njegove živinice.

Na Japonskem deklamira štiriletni otrok pri slovesu sledeče: »Pozdravite mi gospoda očeta in priporočite me Vaši gospej materi.« Na Japonskem se morajo otroci najprej naučiti vljudnosti. V Tokiju je še danes precej velika kitajska kolonija. Toda noben Japonec niti danes ne bi mogel nadlegovati kakega Kitajca, kajti diplomatski odnošaji med obema mongolskima narodoma kljub »malemu« nesporazumu še vedno niso prekinjeni. Da, težko je biti vljuden v tujem svetu!

Vsako uro 120 zločinov

V Zedinjenih državah raste število zločinov od leta do leta. Pravkar je izšla nova statistika, ki nam ponazoruje na interesanten način vsakdanjost velikih in malih zločinov. L. 1937 so zabeležili v Zedinjenih državah vsako uro 120 zločinov. Vsakih 20 minut je beležila ameriška kriminalistična statistika po en umor. V vsaki deveti sekundi se zgodi v Ameriki kak zločinski napad. V vsaki dvanajsti sekundi beležijo po en krvavi zločin. Vsakih 40 minut se zgodi kak velik vlom. Vsakih 150 sekund ukradejo na cesti po en avtomobil. To je Amerika!

Kaznjenci oskrbujejo paznike

V Angliji se je nedavno prekucnil na neki slabi cesti avtobus, ki je prevažal kaznjence. Slučajno pa so bili pri tej nezgodi ranjeni samo pazniki. Kaznjenci so jim kot »fair« Angleži na žentlmenski način zavezali rane, nakar so se peljali naprej v drugo kaznilnico, čeprav bi jo bili na samotni cesti lahko popihali... Beg iz kaznilnice ali zapora smatrajo v Angliji za večjo sramoto nego zaporno kazen ali ječo. Anglež, ki je proti cestnim predpisom tolikokrat in tolikokrat vozil prehitro, gre mirno in dostojanstveno za par tednov v luknjo. Nikomur pa ne pade v glavo, da bi se skrival ali pa skušal iz zapora pobegniti. To nasprotuje mišljenju povprečnega Angleža.

Smrt v cestnem prometu

Nemški propagandni minister je nedavno napovedal lahkomiselnost v cestnem prometu v Nemčiji najradikalnejšo borbo. Paralelno z motorizacijo Nemčije so se namreč pričele dvigati številke v statistikah nesreč. L. 1936 je bilo v Nemčiji 8388 mrtvih in 174.000 ranjenih. Vsled intenzivnega pouka v šolah, propagande itd. je bilo mogoče v l. 1937 znižati to število mrtvih na 7635, a vendar je še ogromno, če se pomisli, da je bila v svetovni vojni marsikatera bitka proglašena za krvavo, a ni zahtevala toliko mrtvih in ranjenih kakor nemško cestno omrežje v enem letu.

— —

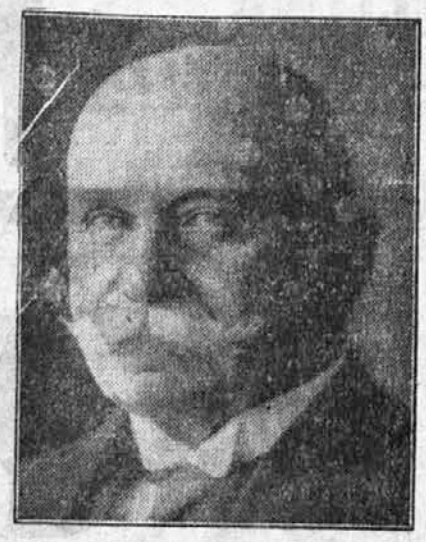

Grof Ferdinand Zeppelin, čigar stoletnico rojstva bodo te dni slavili, je posvetil skoraj vse svoje življenje izdelavi čim popolnejših zrakoplovo in tako obogatil človeštvo za veliko tehnično pridobitve.

— —

Madžarski regent Nikolaj Horthy, ki je te dni slavil svojo 70-letnico.

Lohneška pošast na Seni. Za sprejem angleškega kraljevskega para se Pariz kar najsvečanejše pripravlja. Kot vidimo, se bo ob tej priliki uveljavila tudi takozvana lohneška pošast, ki je svojčas kot novinarska raca toliko dražila živce vse svetovne javnosti.

Dá — a vendar stopa predenj neko drugo vprašanje: Kako pa zgoraj? Je li zgoraj anarhija? Ni li tam ljudi, ki se ne bi dali vladati? Bogovi? Pa čemu vse to — to težko, hudo razglabljanje, ni li brezpomembno? Če bi se ti ne zazdelo, da je brezpomembno, bi najbrže še zaokrenil glavo in bežal. Beži, teci! Smešno: kakor mišja past je vse skupaj, vse tole čudno in prebrisano življenje: vanjo more miš, iz nje pa ji brani brez števila bodic. Sicer pa — saj bomo siti še senzacij! Pride dan, ko se je treba skregati s pametjo. In potem kreneta oba, ti in pamet, vsak na svojo stran.

Človek, ki je bežal, da reši življenje, gotovo ni slutil, da bo kljub temu moral umreti. No, dá — umreti itak moraš, Bog pomagaj! Toda so okoliščine, ki bi lahko to smrt oddaljile v globoko starost, če...; usoda (ali kakor se že tistemu reče) je včasih sila smešna in muhasta obenem, pa se s tega planeta prebivalcem poigra takole in takole. Do problemov.

Zato tista zgodba niti ni tako vsakdanja. Nekdo je namreč pripovedoval za šalo takšnole zgodbo:

Pravičniki so zgrabil grešnika, ga pretepli, nato sodili in privedli pod vešala. A bili so med sodniki in tožitelji humoristi in komedijantje. »Na preperelo vrv ga obesimo, da se bo pretrgala, ko bo visel«, so rekli in sklenili tako in se smejali. »Uiti ne more — krog in krog je visoko stenovje, za zidovjem globok jarek. Ali se bo ubil na steni, ali pa pal v vodo in utonil«. Zdrknil je zares z vrvi in napravil prav tako, kakor so ugibali. Potem pa si niso bili na jasnem: mrliča imamo, toda — kako je z njegovo smrtjo? Dvoje ugibanj: Je li umrl naravne smrti? Ali je samomorilec? In so šli, pa se razpisali v debele knjige. Končno so reševali problem še dejansko: spoprijeli so se in pošteno mlatili drug po drugem. Prva stranka je voditelju druge zažgala hišo. Druga stranka je voditelja prve ubila. Já, ubila — čisto enostavno, kaj bi z logiko? Ob smrti veličine narodovega veledostojanstvenika pozabljamo grehe bližnjikove. Napravili so mu krasen pogreb z zvonovi, govori, slavospevi, bombastičnimi nekrologi. Še pesnik je zapel o vrlinah in visokem moralnem zadržanju pokojnikovem. Na drugi strani zidu, v globokem jarku, na dnu, pa je trohnelo truplo — izvor vsega zla — in nikdo ni več vprašal po njem. Na visokih policah so se prašile knjige, debela dokazila. Tu pa tam je sicer kak mladenič potipal njih debelino — življenje je teklo svojo pot. Kaj hočemo? Prav za prav: kaj hočete? Borba proti militarizaciji? Hm, kaj pa eno človeško življenje? In pa: za kom bomo jokali?

II.

Vprašanje kulture je vprašanje — — Saj ne vemo, kakšno vprašanje. Ta bi rad jedel, oni bi rad jedel, vsi bi radi jedli. In pili. Jedli vse, pili pa vsaj vodo, če ne bi bilo vina na pretek. Kajti, je v resnici tu spodaj vse narobe: v najhujši krizi usahnejo studenci, kot da bi bila kriza suša. Iz zemlje pa kipi vino, gromska strela! Pravo, pravcato vino, kakor v Indiji Koromandiji. Kako pa je s pasjo zgodbo?

Ljubim pse in že od nekdaj sem imel nad njimi svoje dopadenje. Kakopak: pes je skoraj isto kot človek, le govoriti ne zna. Če je nespodoben, kvečjemu laja, drugače pa je bitje finih lastnosti in vsakega spoštovanja vreden. Zadevne literature imamo precej in posebno je občudovati razne dreserje. Dresura je zanimiva panoga kulture današnjih dni in je s pasjim lajanjem v ozki zvezi. Zakaj dresiran pes n. pr. laja samo takrat, kadar mu daš dovoljenje.

Pasja literatura, moj ljubi, je potrebna življenja, in brez dvoma je tudi kos znanosti v nji. Toda za znanost je treba študija, šol, nižjih in višjih. Za poznavanje pasjega življenja pa je zadosti, če si analfabet. Doživljaš ga.

Živel je gospod, imeniten gospod je bil, z lahko službo (kakršna se za gospoda spodobi) in bogato plačo. Za nego svojih ljubljencev je lastnoročno skrbel. Psi so jedli piščance in v najslabšem slučaju govedino. Če je bila le-ta po nesreči včasih preborova, so jim jo zabelili z ocvirki. Psi niso, kolikor je znano, nikdar trpeli lakote. Bili so dobro rejeni in tolsto so se svetili — in ravnodušno je zrlo tolsto sonce naokrog. Pripovedovali so opazovalci, da so reševali baje poležavajoč v hladni senčici tisti psi k vsemu še svobodna kulturna in civilizacijska vprašanja. — Gospa, sodobnica tegale, je gojila najizobraženejšo angleško pasmo.

(Konec prihodnjič).

ELITNA KONFEKCIJA MASTEK MARIBOR
Za dame in gospode prinaša vedno najnovejše
134

OD ZORE DO MRAKA

napake sedaj v češki izvedbi popravljene. To utrjevanje meje še ni dokončano. temveč se še gradi iz notranjega posojila, ki je bilo sprejeto pred dvema letoma soglasno v parlamentu in ki je doseglo višino 4 milijard Kč. ter iz prostovoljno darovanega fonda za obrambo države. Ta fond za obrambo države je bil ustanovljen pred dobrim tednom. ker so mnogi iz lastne inicijative darovali v času onih resnih trenutkov po 20. maju večje zneske . otZjdaerctnej7ddsu.FM večje zneske. Zato je država ustanovila poseben sklad, ki je do danes narasel že na več kakor 300 milijonov Kč. V svrho večje varnosti pripravlja sedaj vlada zakonski načrt o podaljšanju vojaške obveznosti od dveh let aktivne službe na tri leta. To vest je prebivalstvo sprejelo popolnoma mirno ter celo s simpatijami. kajti čehoslovaški narod čuti vso resnost položaja in razume, da je v tem trenutku takšen čin nujno potreben.

Slovaško vprašanje ni tako zapleteno in nerešljivo, kakor ga nekatero slovensko časopisje skuša prikazati. Shod predsednika Slovaške ljudske stranke patra Hlinke in predsednika vlade dr. Hodže. ki sta se vršila v Bratislavi istega dne ter izstop iz Slovaške ljudske stranke celokupnega strankinega mestnega odbora v Košicah, dovolj jasno kažeta, da je Slovaška na pravi poti in da bodo to vprašanje rešili Slovaki sami. Danes slovaškega vprašanja med češkim in tudi med slovaškim narodom, z izjemo hlinkovcev, ni. Le Hlinkova stranka prinaša ta obrabljeni adut s prozornim namenom, da tako prikrije slabosti lastne stranke in da kolikor mogoče prepreči nazadovanje in izstopanje iz stranke.

Čehoslovaški narod gleda v bodočnost z zdravim optimizmom, toda z realnostjo svojega velikega učitelja Masaryka. čigar veren naslednik je njegov velik učenec prezident dr. Edvard Beneš. ki v težkih časih vodi državo. Ta narod, klen v svojem bistvu, ki je rodil Husa, Komenskega in Masaryka. narod. ki si je po junaškem trpljenju s svojimi legijami znal izvojevati svobodo, si bo to tako drago pridobljeno svobodo znal tudi ohraniti. Z zaupanjem gleda na simpatije in pomoč v slučaju stiske iz Rusije. Francije in iz Jugoslavije, največ pa zaupa v svojo lastno moč ter živi stalno pripravljen, da s krvjo brani ono, kar je s krvjo pridobil.

gd.

— —

Za les še vedno nobenih zgledov

Parkrat smo že poročali, kakšno je stanje na lesnem trgu. Žal nam je, da bralcem in pa interesentom ne moremo še postreči z razveseljevimi vestmi. Zaenkrat je položaj na trgu še vedno neizpremenjen. Izvoza ni velikega, izgledov za najbližjo bodočnost pa tudi ne. Zaradi zastoja je ponekod med gozdnim in lesnim delavstvom nastopilo že precejšnje pomanjkanje, ker ti ubogi ljudje pač nimajo rednega zaslužka, ki bi jim omogočal dostojno preživljanje. Naj bi se že enkrat pošteno zganili poklicni faktorji!

Napetost v ČSR popušča

(Izvirno poročilo naročnika »Edinosti«.)

Nachod, v juniju.

Občinske volitve v čehoslovaški republiki so potekle v najlepšem redu in miru. Celotni rezultati niso prinesli važnejših sprememb v razmerju moči strank. Kakor se je že naprej pričakovalo, je Sudetska stranka narastla, toda le v toliko, kolikor so prinesli glasovi nemške agrarne stranke in nemških klerikalcev, ki so pred meseci pristopili k Henleinu. Vlada je obdržala svojo dosedanjo večino.

Takoj po končanih volitvah je predsednik vlade dr. Hodža povabil k sebi zastopnike narodnih manjšin in se z njimi posvetoval o končni redakciji manjšinskega statuta. Delo za ta statut se nadaljuje s podvojeno silo tako, da bo kodifikacija manjšinskega prava, pomnožena z nekaterimi novimi zakoni in uredbami predložena javnosti v začetku julija.

Na severnem Češkem, kjer je bila napetost največja, so se politične prilike umirile in nervoza popustila. Prejšnji teden so se vrnili zadnji vojaki, ki so bili 20. maja mobilizirani. Ljudstvo se je oddahnlo od napetosti, katera se je prejšnji mesec polastila vse republike. Mobilizacija 20. maja se je izvršila naglo, tiho in mirno ter brezhibno. V petek zvečer je bil izdan proglas, v soboto zjutraj je bilo vojaštvo že na meji. Mnogi, ki niso bili poklicani, so se javili prostovoljno, da tako dajo duška svojemu nacijonalnemu prepričanju. Po preteku enega meseca je sedaj povsod, kakor da se ni nič zgodilo. Češki narod je samozavesten in nacijonalno vzgojen. Na volitve je šel razdeljen na stranke, oni usodni petek zvečer pa se je strnil v eno mogočno in nepremagljivo enoto. Zaupa svojim voditeljem, predvsem prezidentu dr. Benešu in v lastno moč ter v svojo sijajno oboroženo armado. Meja proti Veliki Nemčiji je mogočno utrjena po sistemu Maginojeve črte v Franciji z razliko, da so

2500 Din rabite,
da zaslužite 1000 Din mesečno doma.
Dopise:
„Anos" Maribor
Orožnova 6
Priložite znamko

Mali oglasi
beseda 0·55 din, dopisovanje po 1·50 din; inseratni davek do 40 besed 1·- din, nad 40 besed 2·- din. Za šifrirana pisma se plača 10·— din. Za odgovor je priložiti 3·— din v znamkah

Specialiteta tvrdke
BRUNO MOSER
Zemun III. Moserjeva ul. 1
Telef. 37-5-55
Zastopnik:
FRANC VOGRIN
Maribor, Ma strova 15/I
Tel. 26-64
134

Haco
POLČEVLJI
SANDALETI
SANDALI
OPANKI
in vse druge vrste
Velika izbira
Dobro blago
Zmerna cena
127

Tiskarna
Litografija
Knjigoveznica
Kamnotisk
Offsettisk
Bakrotisk
Anilinski tisk
Plakaterski zavod
Tisk časopisov
PIROFANIA patent
MARIBORSKA TISKARNA D. D., MARIBOR
KOPALIŠKA ULICA 6
Telefon 25-67, 25-68, 25-69

Izdaja konzorcij »Edinosti« v Mariboru. Odgovorni urednik Francè Gerželj, novinar. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstav. ravnatelj Stanko Detela, vsi v Mariboru.